

Fôia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 12 corône
 Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 orî ce conțin cam 150
 cuvinte 6 corône; până la 200 cuvinte 8 corône
 și mai sus 10 corône.

Tot ce privește fôia să se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimus p. u. Nagy-Sajó.

După legea cea mai înaltă.

O istoriă din Podolia, de Carl Emil Franzos. (Trad. de I. P. Reteganul)

Pierdut în lătul, lătul șes, ce se estinde din Carpați până la Dnipro, zace lângă riul Sered, aprópe de granița dintre Rusia și Austria, sê-răcuțul orășel Chorostkow. Locuitoriî lui constau din puținiî amploiați cesaro-regesci, a căror fudulie e chiar atât de mare pe cât de mic le este salariul, apoi din singuratici nobili Poloni, a căror nobilitate și dătorii erau străvechi și respectabile; restul îl formau Jidovii, sêraci, șireți, speculatori, țigănoși seu talmudiști pii, uritori de ómeni.

Strada jidovescă este pe locul băltos de lângă riu, încovoiată pe lângă sinagoga lor. De când țin ómeniî minte numai un Jidan a cutezat se-și edifice casa între creștini. Acesta fù Moise Freudenthal, cel mai avut om din comună; casa lui cea mare, albă, cu ridicătură, stă în strada domnescă și privesce cu îngâmfare la claustrul dominicanilor care-i vis-à-vis. Dar n'a avut noroc omul acesta și casa acêsta. Moise Freudenthal a

Leo papa al X-lea. (Cu text pe pag. 10.)

trebuit se-și sfêrtice hainele pentru unica lui fată Esther, ca pentru o mórta, până era ea încă vie. Căci ea fugise cu un creștin, și petrecu în străinătate, și veni acasă numai se móră în casa părințască. Dar Moise o alungă dela pragul său, și așa copila lui muri înainte ușei lui. Acum și Moise este mort de mult, casa-i a rabinului făcător de minuni din Belz, căruia a donat'o, precum un creștin piu donéză averea sa unei mănăstiri.

Rabi puțin se intereséză de casa aceea, de și a plătit'o numai cu câteva binecuvântări. Cu tóte aceste e mai așa, ca pe vremea lui Moise Freudenthal. Deasupra porții atárnă o tăbliță rotundă de tinichea, pe care e zugrăvită o pajură nêgră pe câmpul galbin, și giur împrejur stă tipărit. »K. K. Bezirksgericht« (judecătoria cercuală ces. reg.) Apoi acolo, unde locuia odată Moise Freudenthal cu fata lui sunt deținuți acum hoții ruteni, înșelătoriî poloni și jidovii cămătari. Acêsta e în parter la drépta, la stîngă înșe

mai stă prăvălia, ce o condusă Moise, numai cât firma arată alt nume: »Nathan Silberstein, negustor de vinuri și coloniale.«

În ridicătură sub noul proprietar mai că nu s'au schimbat nimic; aici locuiesc, ca și pe vremea lui Moise, medicul cercual și judele cercual, fresce în chirie. Numai cât judele cercual e un altul, nu mai e domnul Hipolit Lozinski cel galbin și sêc, ci e domnul Julko de Negrusz. El este urmașul în oficiu al domnului Lozinski, dar în tôte privințele e altul, nu ca acela. Ținta vênătorei d-lui Lozinski a fost pururea sêrmanii Jidovi, — nu inima, ci punga lor. Și cu ceea ce putea stôrce dela sêracii Jidanî, îndopa pe sêracii creștini: nobili, ampioiați și oficeri. Nevasta lui Casimira, din înalt nobila casă Derer de Cibulski, care pe românesce ar însemna »de Cépă«, strălucea cinci mile giur împregiur dintre tôte celelalte femei, prin trei minunate însușiri ale inimei: prin cele mai multe dătorii, prin cele mai luxuriöse toilette și prin patima jocului. Și côrne pusese ea bărbatului ei atât de mari, încât abia puteau ômenii pricepe, cum de-și putea pune jubenul (cilindrul) preste ele pe capul cel sêc galbin.

Dar acum e cu totul altceva.

Domnul de Negrusz nu stôrce nimic dela Jidanî și nu papă nimic cu creștini. El trăiesce numai pentru oficiul sêu și pentru familia sa, care constă din doi feciorași frumoși și din o nevastă tinêră frumoasă. Nevasta acêsta e în adevêr frumoasă, fôrte frumoasă. Statura ei e sveltă și totuși voluptoasă, elastică și totuși superbă ca la o regină, fața palidă, nobilă, bine marcată, ochii negri, vișători și adênci, tainici adênci. Dar mai miraculos decât tôte aceste frumșeți, e colôrea pielii ei colôrea fină albă gălbuie — s'ar fi putut numi colôrea succinului — preste care roșeta sănătății trecea numai ca o suflare lină. Statura acêsta și fața acêsta întreceau și pe Sulamith și Suleica, fermecătorele frumșeți ale Orientului. Dar dómna judesă cercuală pôrtă la grumazi o cruciță și pe cărțile ei de vizită stă: Christine de Negrusz.

Este adecă original și enigmatic, că numai prin aceste cărți de vizită se învêrte dómna acêsta printre alți ômeni. Ea nu primisce visite, nici nu le face — între ea și între onorabili honorațorii din Chorostkow este stabilită o barieră, care nici una din partide nu o trece.

De este transpus la Chorostkow vre-un nou ampioiat căsătorit, atunci de loc e instruit de colegii lui: își ia dela domnul cel bătrân de Wolanski carosa cea vechiă cu calul cel bătrân și lângă sine-și pune nevasta și merg până dinaintea casei celei mari albe. Acolo trimite ambele cărți de vizită în sus în catul prim și primisce răspunsul: Domniî regretă mult, dar domnu jude cercual e ocupat și onorata dómna-i cam bolnavă. Și preste o sêptemână vine domnul de Negrusz tot în aceeași trăsură cu nevasta sa înaintea locuinței domnului ampioiat cutare, și se repetêză aceeași comedie cu rolele întôrse, și cu acêsta e finită ori ce convenire ulterioară. Acesta obicei e astfel, și în fine a devenit lege.

Și mai ceva. Dómna Christine nu merge afară nici când singură, ea-și părăsesce casa numai de câteva ori pe sêptemână, când merge la preumbare cu bărbatu-so. Toți ceilalți ômeni își fac preumblările în noul parc contes, în parcul castelului comtesei Iadwiga Bortyska, care se fi murit cu puțin timp mai înainte în Nizza, de batere de inimă. Da judele cercual cu nevasta lui merg regulat la preumblare în ținutul cel singuratic, ce-i din colo de rîu și care zace în giurul vechiului castel. Drumul drept pân acolo duce prin strada jidovescă. Dar părechia acêsta uritôre de ômeni o ocolesc. Ei merg giur împregiurul orașelului. S'ar putea crede, că ei o fac de acea, ca se ocolêscă pravul și putôrea stradei jidovesci. Dar nu! — când i-a ajuns odată o tempestare, făcură ei tot acêsta cale prin plôia torențială.

De ce? Domnul Negrusz privesce liber și franc în fața fiecărui om și nu ocolesc pe nici un trecător, când e singur. Din ce cauză sê se separeze dar chiar frumoșa lui nevastă de cătră ceialalți ômeni?

Aveți numai se întrebați pe sciutôrea de noutăți din Chorostkow și giur, pe frumoșica și luxuriösa dómna Emilia, nevasta no-

ului actuar. El e deja de deuce ani în acest orașel, dar totuși se numesce »noul« actuar, opus de colegul seu, care e deja de douăzeci de ani în Chorostkow. Și dómna Emilia v'a arêta o carte de vizită spunêndu-vê: »Vê rog, cum pôte omul âmbra cu o astfel de damă? Priviți numai la cartea ei de vizită — de ce nu a lăsat se-i pună pe ea și numele de familiă, cum este adecă de acasă? De ôre ce ar fi eșit cam hîd: »Christine de Negrusz, născută Bilkes, divorțată Silberstein.« Căci pe ea de altcum o chiamă Chane, și Nathan Bilkes din coliba cea mică de lângă școla jidovescă-i e tată, și un alt Nathan, Nathan Silberstein, e primul ei bărbat. Căci acest Negrusz e un om cu totul tot esaltat. Prima dată a vrut se iee pe fata unui milionar, un baron armean, și de ôre-ce fresce nu i-o dădură, deveni îndată fôrte modest și se amorisă în frumoșica ovreicuță și o cumpêră dela bărbatu-so . . .«

»O cumpêră?« veți întreba cu mirare. »Pe bani« — pe bani gata?

»Natural — pe ce alta?« va răspunde atotsciutôrea dómna Emilia. Și acêsta vê pare strêin? Mê rog, așa un Jidan vinde ori ce, chiar și pe muerea sa. Sê spune chiar, cât l'a costat pe Negrusz: o miie de floreni. Dacă de altcum numai mie nu-mi credeți, atunci întrebați întreg orașelul, ori întrebați mai bine chiar pe Silberstein — el e un negustor de vinuri, și de și întreg anul e dus, totuși pe sêrbătorile cele mari e acasă. El v'a recunôsc: »Am dat'o de bună voiie domnului jude de cerc.« — Deci acum te întreb: se aibă omul vr'o cotelă cu o așa femeie?

Vanitôsa dómna Emilia are drept, ea are drept în tôte. Dómna Christine într'adevêr se chema mai de mult Chane, întâiu Chane Bilkes, apoi Chane Silberstein. Și negustoriul de vinuri în adevêr a dat'o de bună voiie judelui de cerc. Și în aceea are drept d-na Emilia, că adecă cu o astfel de damă-i imposibil de avut legături sociale. Dar referitor la prețul cumpêrării e în mare rătăcire.

Prețul cumpêrării n'a fost o bancnotă de o miie, ci o inimă de om.

Sinagoga cea vechiă este un edificiu înegrit de vreme, edificat în timpurile vechi, pôte chiar în evul mediu. Țeraniî o numesc »cetatea Jidovilor« de ôre ce aci se baricadară odată Jidanii, când a voit se-i răpêscă și nimicêscă un prinț Czartoryski. Acêsta o voi el din două cauze: întâie, era chiar têmpul vênatului, și erau pe pustă puține vulpi și șderi, a doua — avea lipsă de bani. Dar Jidanii-și adunară tot avutul și sângele între muri și încuiară sinagoga, ér ei se sustinură atât de îndelung, până veni omul regelui din vestul apropiat Jagielnica și mijloci eliberarea înspăimêntaților Jidanî. Atunci erau tari murii și încuietôrele de fier, țapine, acum însê nu-i nici urmă de fier, ér murul e parte ruinat alătura cu pământul, parte tot ciur. Dar pentru eternisarea scutitôrei case dumneșcesci, se concentrêză aci din trei părți ale aceleia casele și bordeele sêrăcaciöse ale cetății jidovesci.

În partea a patra este riul, leniosul Sered, lăsând loc numai la două case, una mare și nouă, care — o raritate în acest ținut — este zugrăvită galbin cu oleu, și una micuță sêrăcaciöasă, chiar pe țermurele riului. Se pare ca și când casa cea mare galbină ar voi se împingă cu murii ei cei mari, coliba vecină, dincolo de riul cel liniștit. În casa cea galbină locuia odată avutul negustor de vinuri Manase Silberstein cu fiul seu Nathan, în colibă locuia și locuesce încă și acum Nathan Bilkes, un Jidan sêrac fôrte sêrac.

Nathan era un negustor ambulant, până-l mai slugiau puterile și acum, ca bătrân cărunt, slab, singuratic, trăiesce din grețarii adunați cu atâta zolă, — încât aceia nu-i ajung, mai e miluit de comuna israilită. El a îmbêtrânit și slăbit înainte de vreme ca toți ômenii de starea lui, căci e o sorte amară, preste mêsură de grea, acêsta stare.

Un negustor ambulant însêmna în limba conreligionarilor lui un om, care prevede țeraniî din comunele învecinate cu cele de lipsă, ca prin aceea sê-și câștîge pânea, esistența dela oraș cu o sarcină grea în spate. În aceea are pachetat totul, ce poftesce inima rusescă, până la una, ce o poftesce o astfel de inimă mai

tare — vinars, care nu-i permis să-l vindă negustoriul ambulant. Dar afară de vinars el vinde totul: Pălării de paie, șerpăre de piele, ciobote, bricege, flori, petele, corale, burueni de dragoste, materii de haine, fuse, pânză, sêu, vase, icône sfinte, medicine fermecate, luminițe de cêră, ace și ață, cărți de rugăciuni, pantalonii și caftane vechi, »tesseline« și »mesusah« noue pentru singuratecii conreligionari ce șed pe sate, prav de tutun, calendare, gazete din săptămâna trecută, stofe fine pentru preoți și nobili, liquere, cărți de joc, sugări de contrabandă și alte lucruri pentru oficerii de cavalerie, scurt ăis: el vinde de tôte! Așa-i trecea săptămâna, an de an, din sat în sat, din casă-n casă, pururea, pe vreme bună ori rea, pe ger ori pe năbuhală. El cunosc pe toți ămenii, și toți îl cunosc. Au lipsă de ceva, îl chiamă în casă; n'au lipsă de nimic, îl huduesc și sumuță cu câni, de nu-și caută curênd de cale. Țêranul și nobilul, cadetul și caplanul își îndreptă glumele asupra lui, ori de nu sunt dispuși la glume, îi arată nuiaua ori pinteni. El însă în veci nu e obosit de diminêta des de timpuriu până sêra târziu tot strigă și-și recomandă marfa, purtându-o în spate din sat în sat, din casă-n casă. Nu au cumpêrătorii bani, atunci primesce în loc de bani, piei, bucate, găini, rațe, oue, și le mai cară și pe acelea-n spate. Vinerea după amêdă-ăi însă întorce acasă, în orașelul lui și o ăi întregă e om și după aceea ăr e fugaci pe sate, »negustor ambulant.«

Un astfel de negustor era și Nathan Bilkes, și cu acesta — vieța lui e descrisă. Tatăl seu îi căutasă o fată, — acesta fû brava lui nevastă, care-i dăruî doi copii și apoi murî repede. Copii însă un copil și o copilă, crescură mândru în coliba cea sêracăciôsă cum cresce câte odată o flôre frumoasă în umbră și putrejune. Dar — »când erau mai tari și mai frumoși mi-au murit,« așa se plângea tata Nathan Bilkes. Pentru el ambii sunt morți și îngropați. Feciorul trebui se fie soldat, de ăre-ce era atât de frumos și bine clădit și de ăre-ce Nathan nu avu cei cincî-ăeci de floreni se deie comisiunei asentătore ca să-l facă scăpat. Astfel fû trimis în Italia, apoi venî resbelul, și la Magenta stătù numele lui sub oficiosul »fugariu«. Ah, cu totul altcum a fugit el din inima părintelui sêu. Acela asceptă și asceptă, dar fiul lui nu se mai reintorsă. Și fica lui încă e môtă. »Chana mea«, se tânguia cărunțul, a fost o ovreică cinstită, — pe dómna Christine de colo de sus, pe pãgâna goie) nu o cunosc.«

Negustoriul ambulant n'a prevêcut, că copilul lui i-a prepara o așa durere amară. Chana lui era pe atât de frumoasă, ca și de ascultătore, atât de drăguță, ca și de lucrătore. Nu o iubea numai singur părintele ei, toți ămenii o iubeau.

Toți se bucurau și-i preăiceau noroc, când bêtrânul Manasa Silberstein o peți pentru unicul lui fiu Nathan. Era un noroc mare neasceptat. Căci barierele sunt de altcum strîns trase printre ămenii aceștia, se însotosc numai bogăți cu bogăți, sêraci cu sêraci. E de altcum și lucru natural la poporul, a căruî ocupațiune e singur adunarea banilor, a căruî unică fericire e posesiunea banilor de mai multe vécuri. La început abia putea crede bietul negustor ambulant — bêtrânul Manase dóră era avut, atât de avut — el avea dóră o prăvălie mare încărcată cu negôte și purta negoț estîns de vinuri cu Ungaria și Moldova. Era cel mai frumos document de stimă pentru fata negustoriului ambulant, când cădù pe ea alegerea avutului vecin. Căci și Nathan Silberstein era fără maculă; el era un tinêr brav, priceput și în tôte privințele tare cum se cade; sănătôs și bine clădit și se pricepea la talmud chiar atât de bine ca și la numărarea banilor. Și de ăre ce el nu avea se fie un învățat, ci un negustor, astfel tată-so i-a adus un învățator pentru germâna înaltă. Nathan a învățat cetitul și apoi a studiat un »epistolar pentru tôte stările și legile generale ale cetățenilor austriaci.« Din aceste cărți consta biblioteca lui așa credeau toți, cu deosebire tatăl sêu. În adevêr în dulapul sêu de cărți se află, ascunsă între colosalele foliante hebreesci, o cãrticică nemțescă. Sâmbăta după amêdă, când mergea el cu alții în haine de sêrbătore în parcul contesei, își ascundea cartea la sine, se desfăcea de ceialalți, și se pierdea singur într'un loc cotit sub

tufări și cetea. Atunci i se părea, ca și când în internal lui încă s'ar mișca ceva încet, ce preste săptămână nu simția. Pôte că acel ceva era inima. Pe spatele cãrticelei stă cu litere aurii »Poesiile lui Schiller.«

Când îi spuse tată-so, că el i-a ales o mirêsă, și i-a spus cine-i aceea, atunci — atunci nu se mișcă acel ceva. El ăise cu supunere: »Cum voiți, tată!« și pôte un moment a fost mai palid, ca de comun. Și chiar așa se simți și mirêsă lui, la spusele tătâne-sêu, numai cât pôte ceva mai roșiă. Și apoi se sêrbă logodna și după două luni de ăile nunta. În intervalul dintre logodnă și nuntă-i trimise Nathan mârgele frumoșe și aurării scumpe, și sermana fată-i trimise o mantee de rugăciune, pe care erau cusute artificios cu fire de argint și aur anumite cirade frumoșe. În acest timp au și vorbit în câteva rënduri despre lucruri indiferente despre ei însiși și despre viitorul lor nu vorbiră nimic. Nicî despre trecut nu aflară nici o vorbă potrivită, — ei nu aveau, de și erau vecini, nici o reminescință comună.

Nunta se sêrbă cu ceremoniă mare, cu pompă mare, ca la bogăți — vinul curgea în torenți, grămedî mari de carne și de copturi fură stirpitate de pe fața pământului — cei mai guralivi ămeni fură aduși se înveselêsă pe ăspeți cu glumele lor, cei mai bunî jucători luară parte până-n sfârșit, când apoi se retraseră mirii cei tineri în casa cea mare, ce o zidise Manase pe sêma fiului sêu vis-à-vis de claustrul dominicanilor. Ei avură fôrte mult de lucru, în decursul ăilei avură de lucrat din greu și trăiau la olaltă linisciți și indestuliți. Ambii erau inimî bune, cinstite, și de ăre ce ei înainte de cununie nu-și făcuse munți de aur nici nu-și visaseră fericire cerêsă, așa nici nu fură întru nimic amăgiți. Pe ei îi unî obiceiul, interesul comun, respectul reciproc și astfel și fidelitatea comună. Astfel merseră tôte lin în ogașul obicinuit, și când dăruî Chane după vr'un an cu un copil pe bărbatul ei, atunci acesta simți ăr în pieptul lui mișcându-se acel »ceva« secret, care tăcuse atâta vreme. Copilul murî după câte-va săptămâni, dar jalea cea mare apropiă numai pe ambii mai tare spre olaltă. Apoi trebuiă se îngrope pe bunul, bêtrânul Manase, și astfel cădù pe ei și grêua sarcină de a conduce negoțul cel mare. Nathan trebuia se fie mult timp dus, dar Chane era cea mai fidelă stăpână a casei celei mari. Ea învăță a ceti și a scrie germânesce, spre a putea ajuta bărbatului seu la negoț, și grijea cu cea mai mare băgare de sêmă pentru tôte trebuințele lui. El încă o stima și prețuia mult și-i îmbrăca corpul cel frumos cu stofele cele mai grele de mêtasă și cu aurării cele mai masive din prăvăliile Lembergului și a Cernăuțului.

De sigur erau fericiți — căci ce le lipsea din fericirea lor? Ei nu se iubeau dar ce și sciau ei despre iubire? Ei sciau că ar fi o modă de-a creștinilor, înainte de căsătoria. Era lipsă ca un fiu de ovreu se iae apucături creștinesci?

Ei erau fericiți — și casa lor conjugală stete superb și tare întepenită în pământul respectului, al labôrei și al deprinderii, până tempestatea patimei venî furiôsă și aruncă casa la pământ ca pe o casă de cărți, și pre ei îi luă fără milă în unda ei și-i aruncă în resbel și dureri! . . .

Orașelul Chorostkow e fôrte mic, un cuib singuratic, necurățit, într'un colț al pământului uitat de Dăeu, și marele torent al vieței și culturei de abia aruncă într'acolo atomul unui val, dar — o casină are Chorostkow-ul totuși. Firesce că-i destul de cum se cade — din lăuntru în curte, zace din dêrêtul prăvăliei lui Nathan, o chiliuță mică, în care stau două mese și mai multe scaune. Acesta a întocmit'o Nathan pentru ăspeții sei permanenti. Aci-și béu ampoiații și ceialalți honorațiori din Chorostkow apetitorul lor și politisěză și când le permit muerile — aci politisěză și sêra și-și beau pãharul de culcare. Nobilul domn Florian de Bolwinski, un vechiu posesor fără posesiuni, care firesce nu are femeia, bea aci pãhãrașul lui de diminêta, dinainte de prânz, de prânz, de după prânz, de cină și cel de după cină, și numai rar făcea întreruperi, când făcea câte o preumblare — spre a declara

amor unei bucătărese, spre a stôrce bani dela vr'un jidan, séu spre a întreprinde altă afacere momentuôsă.

Și judele cercual de mai nainte, domnul Hypolit Lozinsky fusese aci ôspe permanent, și un merit al acestei odăițe fù că cel puțin nasul îi era roș la fața lui cea palidă, galbină. Dar chiar când căpătase acela colórea celui mai luminos rubin, muri onorabilul, spre marea bucurie a cercului, spre nedescriptibila supărare a nemuritorilor sei creditorî. Dómna Casimira se retrase la bunurile Derer de Cibulski, o măierisce înglodată în dătorii lângă Tarnopol și în primul etagiu al casei celei albe vení noul jude de cerc, domnul Julko de Negrusz. El reluă și locul fericitului în casină, firesce fără a-l folosi așa de des ca acela.

Domnul de Negrusz era un om tiner, cam de treizeci de ani. Chiar dela început îl stimau toți ca pe un iurist minunat și om de omenă. Un jude de cerc în Podolia e un semișeu și póte fi spre blăstémul séu binecuvântarea cercului seu. Domnul de Negrusz esercita puterea sa numai spre bine. Ce se ține de esteriorul lui, puțin putem đice: era un om svelt, și în față avea doi ochi bruneti, cari nu se puteau numi nici frumoși nici urți. Điceau cele trei fete ale inspectorului de dare, că el ar fi un barbar și nesimțitor față de dame. În realitate nici nu prea iubea el societățile de dame.

Așa dară și domul de Negrusz deveni, după cum se putea prevedea, ôspe permanent în mica crâsmă pardon! casină. El se îndatinase a sta acolo đilnic o jumătate óră după eșirea din oficiu, spre a-și cetî gazetele, înainte de ce merge la prânzul care îl prepara bucătărăsa cea bătrână. Și de óre ce întrarea prin curtea cea murdară era atât de necomodă, așa mergea și el, ca cei mai mulți din ôspeți, prin prăvălia, în care supraveghia pururea frumoșa dómna a comerciantului. Dar el se îndestulea, a o saluta în trecăt tăcut, nu vorbea nici glumea cu ea cândva, ca ceialalți domni mai bătrâni și ofierî mai tineri. El nu o făcea aceea cu ceva deosebită intentiune, ci de óre-ce nu zăcea în natura lui risul de prisos și glumele nesărate. Apoi póte și credea, că sunt destul de îngreunătoare cele ce trebuia ea se le îndure dela ceialalți, la ce s'o mai molesteze și el. Dar într'asta se amăgi — Chane era în asta privință fórte indeferentă și tóte le lua așa, ca pe alte mici neplăceri, ce i le făceau șederea în prăvălia, ca de exemplu curentul cel de aer etc. Dómna acésta avea o manieră minunat de sigură, de a depărta dela sine orî ce glumă, ea răspundea și domnilor mai bătrâni tot atât de verde, cum o agrăiau, singur ofierîi primeau răspunsuri mai scurte, de multe orî de un înțeș chiar brusc. Ea putea fi glumită și batjocoritóre numai când i se vorbea de iubire. Acest simțémnt îi era ei numai enigmatic, fiind că nu-l cunoscea, — ei îi era chiar comic și desprețuitor tot odată. Dacă ei î-i đicea careva între primul și al doilea pătrar de vin: „Te iubesc“ acela era ris publice și urît întrascuns . . . întrebați numai de micul supralocoteninte Albert

Sturm, de ce i-au fost odată opt đile de-a rëndul obrazul drept mai gras și mai roșu ca cel stêng . . .

Dar față cu judele de cerc n'a avut de a se plânge nici cu vorba, nici cu fapta. Ambii nici nu schimbară nici o vorbă în primele trei luni de đile. Și deórece acésta era bătător la ochi într'un orașel atât de mic, unde toți conveniau unii cu alții, așa vorbi odată Chane cu bărbatul ei despre acésta — așa din întémplare și pe neașteptate. Nathan stătuse adecă mult de vorbă înaintea prăvăliei cu judele de cerc și Mult onoratul domn Florian de Bolwinski; apoi merse Negrusz în oficiu, ér Florian cu Nathan întrară în prăvălia, ca se mai beie — ađi esecționalminte — între păharăle deobligate de prânz și cele de după prăđ — încă câteva. „Nathan“ đise dómna, cu judele de cerc e lucru curios. Atât de superb este el? El n'a vorbit cu mine încă nici o vorbă.“ — „Superb nu e,“ răspuse Nathan, „din contră, el este omul cel mai bun, cel mai gata de ajutorat din lume. Dar e cu vorbă puțină, te miri de ce? póte e nefericit.“ „Hohoho!“ rise mult stimabilul domn Florian, ce muere vanitósă mai ai d-ta, pani Nathan. Noi toți îi facem frumosul pe mórte pe vieță, dar d-sale nu-i e de ajuns. Acum o întâpă-n ochi domnul acest tiner, Julko. Hohoho! Dar aci tótă truda-i e înzădar, hohoho! el e deja amoresat până după urechi — acésta-i bătaia lui D-đeu!“ — Frumoșa damă îl ascultă cu paciință — era deprinsă cu glumele lui. Apoi îi răspunsă: „Nu fiecine are o natură atât de fericită, ca d-ta; omul acesta-mi pare prea serios și prea ocupat decât să se póta amoriga.“ — Domnul Florian își aruncă mânilé în laturî și rise cu hohot câteva minute risul seu original, hohoho! . . . trebuie se te rog . . . hohoho! . . . a mai ađit cineva așa ceva hohoho! ca și când numai proști s'ar putea amoriga și nebunii hohoho! d. e. eu, sunt eu prost orî nebun? și — pani Nathan nu va fi jaluz! eu sunt totuși amorigat în d-ta. Dar de aceea totuși trebuie să-ți spun chiar spre pedépsă . . . hohoho! la Negrusz în zădar . . . hohoho . . . numai în zădar hohoho . . . el iubescce o mórta . . . hohoho!

„Nonsens“ murmură dómna supérată, precând mult onoratul întră în casină însoțit de Nathan. Dar nu-i eșia din cap nici decât. Séra târđiu, când sta în casă lângă bărbatu-so, că el a dóua đî des de diminéță trebuia se plece, și-i ajută se scrie unele epistole comerciale, îl întrebă de odată: Ce a voit a đice ađi Bowlinski despre mórți, în cari ar fi amorigat judele de cerc.

„Ce sciu eu“, răspunsă bărbatus'o. Se vorbește ici coléa, că el ar fi fost amorigat într'o fată, care însă a murit și el de aceea s'a hotărît se rămână pururea holteiu. Póte se fie și adevérat. Creștinii fac mare capital din nonsensul numit „iubire“.

„Așa, așa“, răspunsă muerea și privi aspru în flacăra luminei. Apoi luă péna și finí epistola lui Moise Rozenzweig în Cernăuț, prin care-l recerca se le trimită un butoiu de heringî și cincî măgi zăhar.

În điuva următoare se întémplă ceva deosebit. (Va urma.)

Cântec.

*Mărirea vóstră n'o socot!
Nu sunt setos se-mă fac renume,
Nimic nu-nvidiez pe lume;
Să strâng averi ca voi, nu pot!*

*De alte griji alți ómenî știu —
Eu numai pentru ađi am grijă!
Că timpul e cu braț de spijă,
Și mâne pot se nu mai fiu!*

*A mele griji sunt fericiri:
Să cânt, să string în brațe fete,
Și se-mă dedic albelor plete
Ghirlande roși de trandafirî.*

Ornatele (Odajdele) preoților idolatrii.

— Tipuri arhaice din négra anticitate. —

Dela amintitul și biblicul turn Babel, se începe adevărata istoria a omenimei, adevărata constituțiune politică cu stat, teritorii și limbă. — Să nasce epoca istorică față în față cu cea pre-istorică și antediluviană. Ce au folosit omului antic și din leagănul culturii și științei, statul, limba și prin acesta națiunea, fără binefacerea unui cult cu zei și temple, cu credințe și combinațiuni misterioase? . . .

Idealul unui tainic, superior și mai perfect decât omul, nu a putut să lipsescă; — da, nu a putut să lipsescă nici când de pre scena vieții istorice! . . .

Când a fost om pre lume, a fost și Dumnezeu și pre D-zeu îl cunoștem deodată cu omul. Lumea strămoșilor se stinge prin diluviul lui Noe, — altă lume era de lipsă, alți omeni, alte animale și elemente, altă cugetare și ființă. Dăitarea séu ideia de dăitate rămâne și după diluviu și continuă a rămâne neschimbată în tot decursul unui timp fără revelațiunea sublimului Messia.

Fondul și forma credinței unei epoci antecreștine este una și aceeași, ori ce națiune are mai mult ca o putere divină, mai mult ca un zeu, mai mult ca un templu. Zeul era prea antropomorfizat, prea uman, el trebuia se aibă gen masculin și feminin: Osiris și Isis, Iupiter și Iuno, Ianus și Iana.

Divinitatea era un antropomorfism, nu în icône și statue, ca în lumea creștină, ci în trup și pasiune, în materie și în putință.

Era un ce prea material zeul Asirului și Chaldealului, ca și zeul Egipteanului și Elinului.

Era supusă dăitatea lumii vechi, sclavajului pasiunilor și naturii lumii fizice ale omului; — cu toate acestea însă era mai presus de lume, cu puterea și spiritul, — era dăitate, căci omul trebuia se posedă un Ce. mai presus decât sine, un Ce neîntrecut și supranatural, trebuia să existe pentru om o putere de adorare și de respect séu frică precum și de protecțiune.

Totă ginteia umană trebuia se aibă o putere miraculoasă deosebită, după deosebirea rasselor și tot omul — »geniu« séu bun (bonus) și rău (niger) numit de Romani: »Genius«, de Greci: »Daimon«, de Egipteni: »Schu«, de Chaldei: »Schah«. De aci se nasce apoi dualismul lui Zoroastru și Metemchosia séu Methempsychosia egipteană, cu Necromanthia s. Schumanthia acelora, »evocatio animae« a Romanilor, Nevechia Grecilor, adaugând la acestea și credința depusă în caballa judaică.

Când preotul idololatra făcea libațiune și sacrifica acestui geniu, el esercia ceremoniile unui cult a decedaților — a străbunilor și preoții se numiau la deosebite popóre după ritualul religios național cu anumite nume, precum: »Schumani« la Egipteni, »Schamani« la Chaldei etc. etc.

Abstrăgând dela statul comemorărilor, sacrificiilor și evocărilor decedaților din lumea de jos, când preotul funginte luă forma în vestminte și ținută sacră a idolului respectiv și în funcționarea altor servicii religioase, preotul antic și idololatra se îmbracă, se transformă și maschează după tipul și forma dăității séu Numinei, cărei se sacrifică și pre carea o reprezintă.

În templele și obeliscurile din Theba și Memfis, în suteranele babilonice și chaldeice, se arată ca și resturile unei epoci clasice și astăzi figuri originale de om, dar prefigurată, cu cap de pasere, cu cap de leu, primind sacrificie idololatre și molochiste.

Nu erau acestea figuri, decât idoli și preoții sacrificanți trebuiau se corespundă lor în formă și mimică, în ținută și vestminte. Ei trebuiau să se îmbrace, să se mascheze ca și zeul cui să tămăia.

Se ved preoți cu cap de pasere, cu mască în formă de leu, pisică, crocodil, vultur și căciulă provăduță cu unul, două ori trei corne. Ma se presintă și desemnă pre partea superioară a capului cu figuri șerpeice.

Cine privea la un asemenea preot simbolic, avea înaintea sa pre idolul preotului național și propriu în totă forma și tipul religios al poporului. Est-mod preotul antic în funcțiunea sacră sacerdoțială presentă un centaurism și un antropoteism făbulos.

De acești preoți mascați în figura Idolului, amintesc și marile istoric »Diodor Siculul«, când ne spune că Faraonii egiptici, cari totodată erau și preoți, și după legea țerei, trebuiau se sacrifice în totă dimineața și întocmai ca preoții evrei, — chochen — erau supuși legilor celor mai severe, ne spune, că scesti Faraoni în timpul sacrificării lor își trăgeau pre cap masce cu cap de animal (în formă) pasere, șerpe séu purtând corne de două părți.

Acești Faraoni, preoți cu indutul lor înfăcișau o figură demonică în statul celebrante; — deși omenii din lume, ei apăreau ca ființe din altă lume, ființe magice, ieractice, misterioase și pline de o teróre basmică. Ei apăreau ca isoțai de natură viuă, de societatea comună, — mai mult aparțineau lumii spiritelor și fantasmelor religioase. Precum scim, la Egipteni erau dăități și bărbătesci și femeiesci; întocmai trebuiau se fie și figuri sacerdoțiale cu tip de bărbat și cu tip de femeie. Preoții egiptici prin urmare, luau și figura unei dăite séu demone, și fiindcă la Egipteni, nu erau preotese ca la Greci și Romani, preotul egiptean se masca la partea superioară a corpului cu formă de sên femeiesc (mamele feminine), ér partea din jos rămânea neacoperită cu haina sacerdotică și prin urmare rămânea bărbătescă, precum se arată prea bine în renumitul op archeologic alui »Lepsius« titulat pre românesce: »Monuminte din Egipt«, în cari se ved copii parietali din temple și sarcofage. În astă formă preoții egipteni conjurau (citau ori evocau) pre zei, demoni și pre spiritele peregrine a decedaților. . . .

Moisi înainte de ce ar fi vorbit cu Iehova, își trăgea pre față un vël de aur, căci când comunica poporului cele auđite și poruncite, fața sa strălucia ca aurul. »Și Moisi éraš își pune vëlul preste fața sa, până ce se întorcea ca să vorbescă cu dên-sul.« (Exod).

Preoții Perșilor și Nedilor: Cir (Chores) se presintă întru toate în forma lui Ormuzd (Aharamozda), ér când sacrifica Davelor rele și lui Ahriman, — atunci lua forma cea mai bizară, având pre cap mai multe corne. Cornele pre cap și la frunte erau caracteriul cultului păgân asiatic, nu numai a trupinei semitice, ci și a vechilor popóre arice din cari s'a desvoltat așa đisa cultură a Sanscriților. Ele erau simbolul idololatriei, de unde preoții idololatrice nu numai la Egipteni, ci și la alte popóre se desemnau cu corne și se presentau în masce diforme, după figura și individualitatea Principelui ce se adoră.

În picturile și relifurile Asirilor, vedem tipuri de preoți cu statură legendară și mascată. Așa la acest popor, pre preotul, carele ca și la Egipteni era Regele, îl vedem cu căciulă în cap, cu față și cap de vultur, provăduță cu ochi de om, la gură cu cioc și subsuori cu aripi dupe lăsate în jos, ținând în mâni ocaustul prestând divinității.

Urme séu rămășițe din acest ornat preotesesc din lumea vechiă cunoscută, au rămas până astăzi la popórele Asiei păgâne, în religiunea Buddhaismului, în Iaponia Thibet și China, unde până astăzi se observă mascarea preoților numiți »Dalai Lama« pentru citarea sufletelor séu conjurarea dăității.

În astfel de formă se conjură la ei și ađi demonul, care a intrat în corpul unui morbos, obsess-energumenos, adecă nu pôte preotul sê-l alunge din corpul unui atare obsess, decă nu se va investmântă în mască — și fiind-că tot morbul cel rău presupune un demon, ca sê se scie adevăratul demon, de care e obses, se sacrifică tuturor demonilor presupuși și Brahmanul sê îmbracă și maschază cu tipul tuturor acelor demoni presupuși, până când pațientul se curază. Cestiunea principală este aci, că cultul antic a presupus preoți mascați și mistici, isolați de lumea profană, așa că în cele sacre sê nu fie om, ci altă ființă, carea numai în stilul acela putea sê comunice cu poterile spirituale.

De unde odajdele și ornatele sacre, la tôte popórele — și de aci chiar pasiunea prea mare a laicilor întru însușirea vestmintelor sacerdotiale și de unde, cu cât persónele erau mai nobile, mai aristocratice și din sânge princiar, cu atât mai tare ajeptau la portul preotes, a sacerdoților, filosofilor, augurilor și profetilor. Vedem chiar în timpul după Christos — departe în evul mediu — persóne notabile, principii, comiți, dogi, marchisi și artiști investmântați ca preoți, ba adeseori, după cum ne arată monumintele și gravurile, Regele alătura cu episcopul, nepotênda-se distinge Regele de episcop în privința portului. Numai la poporul evreesc a apus investmântarea biblică și a rēmas numai o umbră în ornatele cultului sêu divin. Cu tôte acestea la adevărații Evrei ortodocși, până astăzi sunt în mare onóre vestmintele lungi și întogmirea pērului după datina babilonică și persică. —

La esorcitarea poterilor demonice în lumea idololatrică, precum la Egipteni, demonul ascultă, ba se supunea voinței esorcitatoriului, îndată ce acesta pășă înaintea sa mascat în forma unei puteri divine, ér fiind-că dēitatea superióră avea figură umană, presta omului-preot mascat cu forme divine, puterea cea mai mare. Și acesta îmbrăcăminte era nu numai ca un apocrat și mediu de conjurare și citare a dēităților și demonilor, ci era și un mediu de apērare contra spiritelor rele, atât în viêtă cât și în mórte. În acest port și vestminte apare decedatul în locuința morților ca „Muhmiă“ cu masca pre față și pre trup și cu „Cartea de mórte“ pre pept, după cum s'a descoperit de archeologii scrutați ai timpului modern, de așa numiții egiptologi, cari au sacrificat avere și viêtă pentru studiarea acelor popóre vechi și cari au aprins lu-

mina pentru a împrăscia întunerecul atâtor miș de ani de pre paginele vieții unui popor, ce s'a stins cu gloriă. În acest port apare repausatul pre ceea lume, ornatul sêu este o armătură puternică întru întimpinarea sa cu ființele infernale.

Numai când vechiul Egiptean muria, numai atunci el se nășea și numai atunci întră la adevărata viêtă. Drept aceea eredele repausatului, care era mascat, întră în locuința morților și lângă Muhma tatălui sêu sacrifică sufletului (demonului) acelaia.

Dar erau și Muhmele mascate cu tipul unui dēu infernale și din lumea spiritelor, precum: prea bine au aflat Egiptologii diligenți ai timpului, în obeliscurile și pre sarcofagele aflate.

În timpurile vechimei la tôte popórele idololatre erau dēitățile și spiritele nu numai antropoide (cu figură de om), ci ele se desemnau în mod cu totul originale. Și acesta numai din presimțul, că dēitatea fiind mai puternică ca omul, fiind supranaturală, trebue sê se presinte cu forme diferite de ale omului. Așa dēitatea se desémnă în fantasia popórelor ca ceva basmic, teribil, diform și din altă lume. Și cu cât era acesta formă mai fantastică, originală și basmică, cu atâta dēitatea influința mai adēnc în natura religiósă a omului. La Greci și Romani vedem pe Jupiter depins câte odată cu córne, pre Satiri, pre Pan, pre Gea, pre Medusa, Gorgónele și Arpiele. În un templu din Hispania, unde Hamilearbasas jóră pre fiul sêu Hanibal a rēsbună onórea Cartageninilor contra Romanilor se vęd idolii cei mai urți și diformi.

Era o lume idololatrică și erau idoli, ér Dumneđeul cel adevărat era ascuns de rațiunea umană, carea nu-l cunósce.

Era o lume idololatrică și nu erau preoți, ci exorcitatori magici și demonici și ca atari erau și investmântați, căci precum e stăpânul așa e și servul.

Am scris acestea, ca sê se vędă, că chiar în lumea idololatră și păgână, adoratorii și sacerdoții dēității respective se portau cu un respect cuvenit și în statul servirei, se prefăceau din om laic și profan în o ființă mascată, desbrăcându-se de haina ordinară și lumescă și îmbrăcând pre cea divină. Dicem și la acest loc: Cercați, scrutați și esaminați cele antice, ca se poteți bine judecă cele moderne. Fericit moritoriul, care pricepe tainele prezentului! — — —

S. P. Simonu.

Când te vęd.

*Inima greu mă tortura
Crerul meu mi-se turbură
Când te vęd venind.*

*Privirea-ți grozav mă arde
Mintea-mă pare că sê perde
Când vii suridēnd.*

*ÉR' când graiul de vióră
De pe buzați roșióră
Il aud șoptind.*

*Par' că-s dus pe altă lume
Par' c'un inger îmi tot spune
Și-l ascult visând.*

Nițu.

Din propria ei putere.

— Novelă de George Simu. —

Era tómnă târdie. —

Plóia bătea desă în ramurile vechi ale ferestilor. De departe bubuea tunetul, care prevestea o furtună îngrozitoare. Nóptea scoborea încet de pe crescetele munților și satul părea trist, părăsit și pustiu.

Ce lume înfiorătoare și jalnică! —

Cimiteriul e mai bun — e mai tăcut.

Lumea își are frământările — neliniștile ei.

În fărâfundul ceriului brazde de foc arătau mânia și puterea lui D-đeu.

Pentru cei tari la inimă e maiestos acest tablou, — pentru cei slabi, — delicat — înfiorător!

În mijlocul satului o căsuță cu ferestile slabe, — și lângă ea biserica vechiă de lemn, cu crucea plecată.

În beserică e D-đeu — în casa lui.

În căsuță două ființe slabe gingașe, părăsite și mai pre sus de tôte nefericite — în casa altora.

așa de iute dorințele și i le împlinea, încât în absența ei chiar Contesa trebuia se-și mărturisască șie-și — că se simte singură și că îi lipsește ceva.

Un scaunel așezat sub picioare — era mai bine așezat ca de cameriere — o perină pusă sub cap — era numai de Sabina bine pusă.

Dar totuși Contesa până acum s'a reținut. A tractat pe Sabina ca și pe orî care altă ființă ce se află în serviciul său. Profunda cunoștință de omenii se îndoia încă, că sub haina cea dură ce purtă Sabina se se ascundă o inimă de aur — cum rar se află pe pământ.

Dar acum când auzea pe Eduard vorbind așa — când vedea pre cea nevinovată, că-și recunoscă vinovăția; — cu deosebită căldură se adresă crescătorei lui Eduard.

— Va se dică d-ta ai plâns? Aș dori se știu cauza, dacă cauza e de așa cât se mi-o poți împărtăși.

— Nu numai că Vă pot împărtăși Dămnă Contesă durerea mea, — ci din contră — tocmai neîmpărtășirea acăsta cu înalta mea stăpână e cauza de o suport așa de greu.

Eduard fû așezat în pat. Contesa luă loc pre un fotel, ér Sabina cu mănuta lui Eduard în mână ei începû a-și povestî durerea.

(Va urma.)

BISERICA ȘI ȘCÓLA.

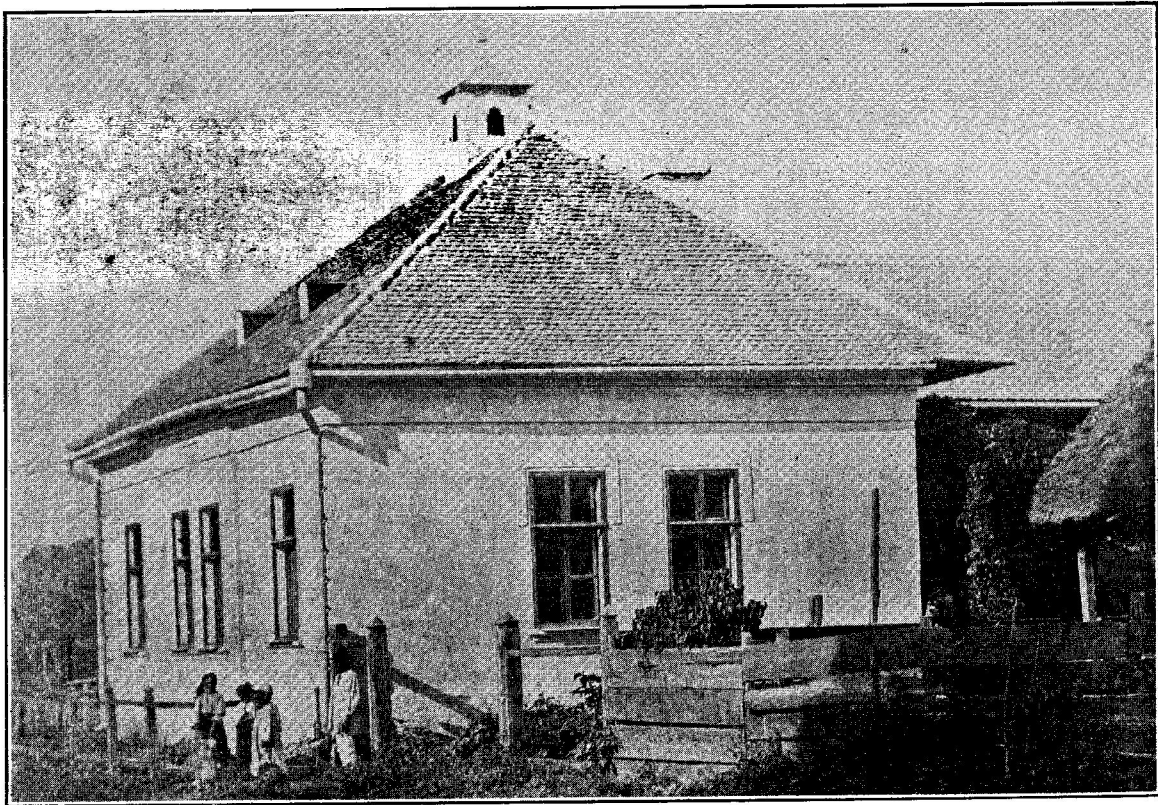
Șcôla gr.-cat. din Pinticul sășesc.

Ilustrațiunea de pe pagina acăsta reprezintă frumoșă șcôlă gr. cat. din Pinticul sășesc, istoricul acestei școle românești de model ni-l schițază un amic al nostru espunënd, după cum ne asigură în scrisoarea sa, purul adevăr în părțile sale cele mai esențiale, étă descrierea:

»Ca tôte în treprinderile mari și salutarî, așa și edificarea școlei române gr. cat. din Pintic, și-a avut inimicîi și intrigantîi sei. Dar de toți acestia, prevedința divină o a mântuit, destinându-i de conducători pre actualul preot onor. domn Teodor Domșia și pe învățătorul actual dl George Ch. Micu, sub a căror înțeleptă conducere a fost conștientosul și și bravul popor român din Pintic, care nu au pregetat spese și ostenele, numai și numai ca se-și ridice un monument cultural întru tôte corespunđător. Ba esecutarea planului a fost cu atât mai sigură, cu cât că la acești conducători s'au alăturat fruntașii și creștinî adevărați, între cari Logigan Andreiu, un brav Român, — care în urma unei denunțări perversă față de preotul seu a fost citat cu alți 11 Români în calitate de martori la

cu zel în bună armonie și cu atâta cruțare încât dintr'o sumă de 3200—3300 fl. au procurat materialul de lipsă la edificarea școlei, la mobilagiu, la superedificate și îngrădit, — tot din aceea sumă s'au acoperit și spesele edificărei. Edificarea ca prin minune s'a făcut în timp de trei luni — căci așa a pretins situația — adevă din Iuliu până la finea lui Octombore a anului 1896. Ér supraedificatele s'au făcut pre rënd precum și îngrăditul, care abia în tòmna anului 1898 s'a terminat. Iminința pericolului ce amenința șcôla confesională, pre toți aderenții ei, i-au întrunit într'un trup și suflet, lucrând din resputeri pentru salvarea ei. Și așa după un interval de 3 luni s'a ridicat măestosa, pomposa, împunătoreșă șcôlă în butul tuturor persecuțiunilor, șicanelor și intrigilor. Așa încât inimicîi esternî a școlei acestei mai mult involuntar ia adus laude, între alții fostul pretore N. Hegedüs, când a eșit în fața locului spre a o preda autorităților școlare a fost surprins și pus în uimire dicând: Nu așî fi cređut nicî odată că și Româniî știu face așa lucru bun și frumos!

oficiul pretorial din Teaca. Unde dl pretore în și de Duminecă dela 9 ore a. m. până la 1 oră p. m. a cercat al înstrăina pre acest brav român de cătră preotul său și al abate dela edificarea școlei române confesionale îndrugându-i câte și mai câte verđi-uscate, — la cari după o luptă de 4 ore ia declarat dlui solgăbiru dicându-i: Decă D-Ta ca om învățat mă numescî prost! pentru că eu î-Ți spun adevărul și pentru că Țiu cu dragoste la șcôla noastră? Nu Te mira! căci eu știu bine că, nicî un străin nu

Șcôla gr. cat. din Pinticul sășesc. (După o fotografie de T. Șimon.)

vine în casa mea ca se-mî dirégă lucrurile spre binele meu! Ci numai spre răul și paguba mea! După aceste primariul Arcalean Mihailă, a abdis de postul seu de primariu numai ca se nu votiseze pentru șcôla de stat (onóre lui), cu tôte acestea însă șcôla de stat s'a votisat maiorisând pre aderenții școlei confesionale nește parasiti, dar la 3 luni acest brav primariu a fost reales cu aclamațiune, care și adî e primariu. Acești 2 bravi Români în legătură cu comitetul esecutiv în persónele lui Moldovan Nistor, Toma Alexa, Priscornita Petru, Pantea Petru, Cocolaș Petru, Buta Ioan, Pop Ioan a babi, Bucur Ioan și Puiu Nechita toți Români bravi, tot unul ca unul sub conducerea neobositului preot și a învățătorului

ducătoriî poporului au desvoltat o activitate atât de intensivă, pentru a paralisa șcôla de stat, încât le-a și succes a esopera dela Inaltul Ministeriu rezoluțiunea, că »poporeniî comunei Pinticul sășesc sunt scutiți de a contribui la edificarea eventual susținerea vre-unei școle de stat, și tot una dată decisiunile pentru înființarea școlei de stat în aceea comună se nulifică avënd șcôlă corespunđătoare.» Și astfel în urma grelei și indiscripibile fatigii, ne aflăm în posesiunea unei școle de model. Un regret însă avem în suflet, că autoritățile nostre superioare școlastice — indignate ore cum, că am edificat o așa șcôlă! — nu numai că nu ne-a îmbărbătat de loc, ci din contră pare că ne puna bețe în rôte. *Pinticanul.*

Acăsta e o minune ca în timp așa scurt se se edifice un edificiu așa solid, estetic și pompos. Ér fostul ppretore actual-minte deputat Dozsa Endre — și-a ridicat vócea în dietă, dicând într'o vorbire a sa că, în Pintic ne-am perđut tótă nădejdea cu șcôla de stat, căci acolo preotul cu ai sei s'au purtat așa de bine încât în timp de 3 luni a ridicat o șcôlă confesională atât de minunată, încât póte face onóre nu unui sat, ci unui oraș și așa acolo am perđut pentru totdeuna șcôla de stat! Și întru adevăr con-

Vom vedea! — —

La prânz Sabina avea să se prezenteze și se iee în grijă nepoțelul. Punct la o oră după amăzi conform ordinului ce primi, ea intra în sala de mâncare. Tot în aceeași taină, cu care s'a prezentat Contesei, — tot cu aceeași melancolie senină pe față apărură și ea acum, — cuprinsă de adânc respect, față de Contesă și dragoste dulce față de Eduard, se postă la spatele nepoțelului la măsă spre a-l servi.

— Veđi, dragă Eduard! — Sabina are să fie sora ta, cu care vei petrece și vei învăța, — duse Contesa arătând spre Sabina.

Copilul o privi mirat, apoi ca iluminat de o idee fericită, după puțină gândire întrebă: Mama mi-a trimis'o?!

— Așa drăguțule! mama D-tale adaugă Sabina și cu nespūsă iubire sărută mânuțele grăsuțe ale lui Eduard.

În ochii Contesei se ivi o lacrimă și gândi în sine: Ce bine că i-a răspuns acesta fetișoră, — eu nu-i puteam de plâns.

Nepoțelul a fost fericit ca nici odată dela mórtea mamei sale. Sub privirea Sabinei părea că învioședă.

Cu câtă dragoste alerga el înaintea crescătorei sale, pe sub crengile înverđite ale parcului și cu câtă naivitate dulce arăta el ei tóte colțurile, tóte potecele și tóte băncile, — de care-l legă ceva suvenir.

— Aici am început cu mama să învăț: »Tatăl nostru« Aici tata mi-a fost prins un pui de vrabie, pre care după-ce l'am udiat — l'am lăsat liber, și altele.

Tot locșorul o fericire — o suvenir dulce! —

— Tata dăcea, că libertatea e cel mai mare bine; e drept domnișoră?

— Tot ce a dăis tata D-tale Eduard a fost drept, deci și aceea, că libertatea e cel mai mare bine.

Ea se socotim numai:

— Ce-a făcut păsărica până-ce D-ta o țineai în mână?

O! așa tremura sărmana și se sbătea ca se scape.

— Și după-ce ai eliberat'o?!

— A sburat repede mai întâiu, apoiu aședându-se pre cel mai înalt arbore al parcului, începură a serî voișă din créngă în créngă.

— Așa dară când a fost ea mai fericită?

— Când sbura și cânta în deplină libertate.

Astfel conversau ei și viața trecea lină și fericită.

Dar sara când bunul Eduard adormia, Sabina își trăgea măsuța la căpătăiul patului lui — veghia și medita.

Gândul ei era departe, — dragostea ei împărțită. O afecțiune de soră avea pentru scumpul ei Eduard, dar inima — sufletul ei — sburau departe. În un sat sub ocrotirea unor țeranî săraci, dar cinstiți, și-a lăsat dânsa sorióra, — pe scumpa ei Lucră.

O! cum plângea ea la despărțire și cum a strigat pe urma ei până nu-o mai audit-o!: — Soră dulce! soră dragă nu-ți uita de mine! — că rămân prea singură. O! acum, — da, numai acum vęd eu cât e de dureros a fi orfană!! —

. . . . Și-și reamintea cum a mângăiat'o — cum a sërutat'o, cum i-a promis, că cât mai curund o să se îngrijască de sórtea ei, — o se o ducă la școlî pentru câștigarea celui mai de lipsă lucru ce și-l pot însuși chiar și copilele orfane și sërace: învățătura.

Și etă, a trecut cincî — șese lunî și nu i-a trimis nimic. Cum ar fi și putut ca să ceră ceva dela Contesă — când acea nimic nu-i amintea, că ar puté avea ceva pretensiune pentru servițiul său?

În tótă sara își dăcea: mâne mă rog și când sta față în față cu contesa îi perea tótă puterea. Ah! neîndrăsnéla covârșă dragostea surorii sale!

Intr'o sară frumósă de Mai precând Eduard durmea, Sabina privind pre feréstă în parc, se dase gândurilor.

I se părea, că nu mai póte trăi, sciind pe sora sa în lipsă — i se părea că-î stă resuflarea când se gândea la odorul sufletului său, — și în durerea ce a cuprins'o, începură a suspina dureros.

Dacă durerea a crescut mereu — dacă sufletul sbuciumat de simțeminte doioșe și jalnice, ajunge a fi înecat de acestea simțeminte; dacă ochilor le-ai dat lacrimi și inimii dureri amare și inima tot mai cere dureri și ochii lacrimi — o! atunci vin suspinurile, vin tânguirile!

Atunci omul își uită poziția și uită că trăiesce, nu-i pasă de cei ce-l încunjură, ci stând de vorbă numai cu nemărginita durere — obosit, sdrobot plânge.

Sabina plângea, plângea tare. —

Un colț a plapónei din patul lui Eduard se rēdicase. Copilul o privi cu ochi mari mirați și nu-și putea da sama bine, . . . tređit din somn, că ce se întâmplă.

Dar în urmă observară și auđi pre domnișóra plângând.

Îi auđi suspinele, îi vędură lacrimile.

Și acest copil bun, care se lipisă cu atăta dragoste de acesta fetiță, simți la acesta privelesce că-î stă un nod în gât, că ochii i se umplu de lacrimi și începură a plânge din tótă puterea lui.

Sermana Sabină se desmeteci, fugi la pat și ca o mamă adevărată ce-și vede copilul în primejde — ridică pe Eduard în brațe și începură a-l mângăia și întreba, că de ce plânge.

Nu se gândea ea la Contesa — care i-ar puté imputa neglijință, nu, gândul ei, sufletul ei era numai de a fericii acest copil — pre care din ce-l cunoscea mai bine — din ce-l iubea mai mult.

Dar Contesa apărură pe prag curiosă, cu sprâncéna încrunată și ceva-și cam amenințătoare:

— Ce e acesta domnișoră? așa-ți împlinesci d-ta datoria.

— Datoria? da datoria, nu mi-am împlinit datoria, n'am veghiat cum s'ar fi căđut asupra acestui inger și el s'a tređit plângend.

— Pentru-ce plângi tu drăguțule? se adresă Contesa către Eduard — ce-ai pățit?

Copilul se îneca de sughituri și nu puté răspunde.

Ce-i-s'a întâmplat? spune d-ta domnișoră? întrebă — rēstită Contesa.

— Nu știu nimic Dómnă Contesă! S'a tređit numai așa plângend și nu-l pot mângăia de loc.

Acum îi veni în mînte sermanei Sabine, că de ce e cauza durerii lui Eduard. De sigur el a văđut'o plângend și s'a îndoișat.

Értă-mă strigă ea Contesei. Eu sum cauza la tóte. Da, acum îm aduc aminte. Acum știu de ce plânge Eduard, și ochii ei limpediți mai nainte sub greutatea rēponsabilității — acum érași se umplură de lacrimi.

— Am plâns Dómnă Contesă. Mi-am uitat de mine și am plâns. Am fost neprecută. Credeam, că atunci când Eduard dórme, eu am dreptul de a gândi și a-mi plânge durerea — și se vede, că Eduard s'a tređit precând plângeam și s'a spăriat.

Értă-mă Dómnă Contesă! Nu-l voiu mai spăria.

— Nu mai spăriat strigă acum copilul din brațele ei. — nu mai spăriat! M'am tređit din somn, căci mi se părea că mama a venit la mine și mi-a dăis: Tređescete! — că sora ta cea bună plânge — suferă. Veđi cum te îngrijesce ea? Datorință ai și tu se-i alini suferintele ei. Atunci m'am tređit, — am vędut pre domnișóra plângând și am plâns și eu. — — — — — Cum ași fi putut se-i ajut altfel de cât plângend.

Fruntea Contesei se descreți. Povestirea lui Eduard a fost ca un vânt căldicel de tómnă, care aduce plóie caldă și bună — ea a produs în ochii Contesei doi stropi mari de lacrimi, — pre carî însă nici Eduard nici Sabina nu i-ar puté surprinde.

Contesa a vędut adecă — că Sabina își face datoria, — care a observat și aceea, că fata adusă abia de cincî — șese lunî în casa sa a devenit indispensabilă pentru fericirea lui Eduard — și nu numai atăta — da devenise indispensabilă chiar pentru Contesă.

Era așa de blândă, așa de bună, — așa de prevenitoare. Ea care nu avea alta datorință — decât se îngrijască de micul Eduard, — se pórta cu atăta gingășie față de Contesă îi observă

așa de iute dorințele și i le împlinea, încât în absența ei chiar Contesa trebuia se-și mărturisască șie-și — că se simte singură și că îi lipsește ceva.

Un scăunel așezat sub picioare — era mai bine așezat ca de cameriere — o perină pusă sub cap — era numai de Sabina bine pusă.

Dar totuși Contesa până acum s'a reținut. A tractat pe Sabina ca și pe orî care altă ființă ce se află în serviciul său. Profunda cunoscutoare de ómenî se îndoia încă, că sub haina cea dură ce purtă Sabina se se ascundă o inimă de aur — cum rar se află pe pămînt.

Dar acum când aușia pe Eduard vorbind așa — când vedea pre cea nevinovată, că-și recunoscă vinovăția; — cu deosebită căldură se adresă crescătorei lui Eduard.

— Va se dîcă d-ta ai plîns? Aș dori se știu cauza, dacă cauza e de așa cît se mi-o poți împărtăși.

— Nu numai că Vê pot împărtăși Dómnă Contesă durerea mea, — ci din contră — tocmai neimpărtășirea acésta cu înalta mea stăpână e cauza de o suport așa de greu.

Eduard fû așezat în pat. Contesa luă loc pre un fotel, ér Sabina cu mînuța lui Eduard în mîna ei începî a-și povestî durerea.

(Va urma.)

BISERICA ȘI ȘCÓLA.

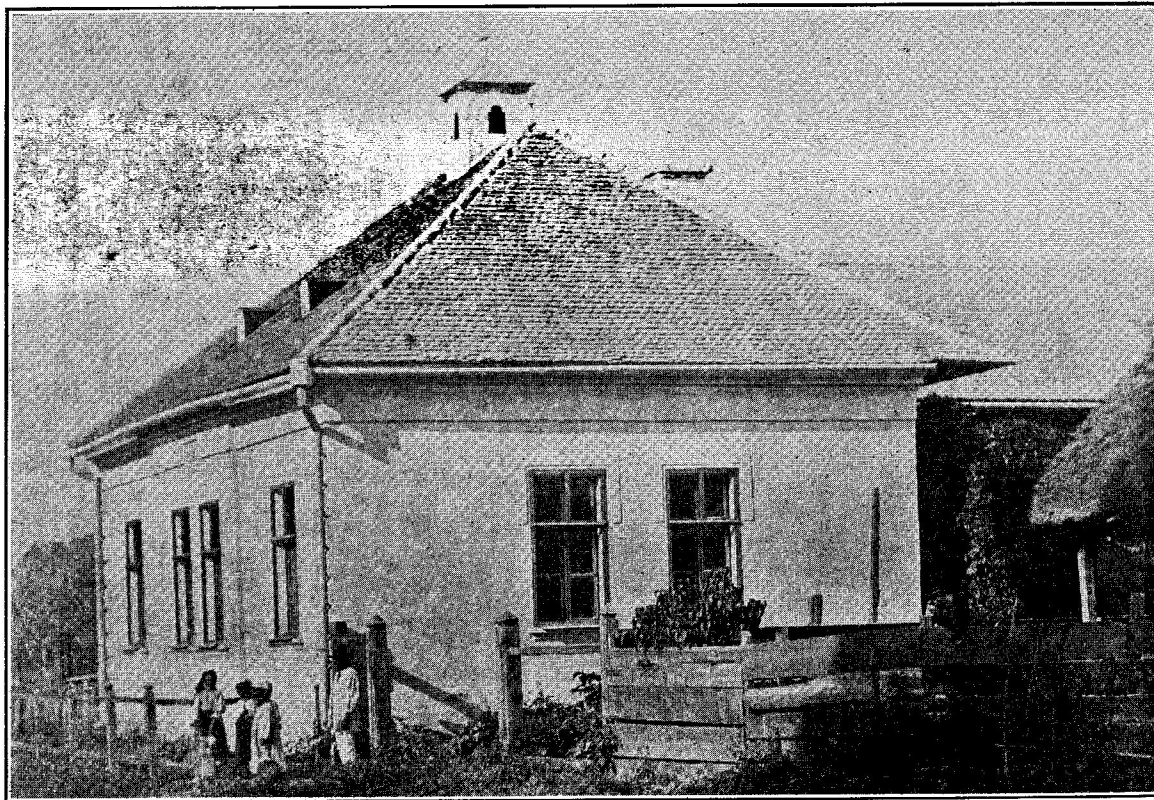
Șcóla gr.-cat. din Pinticul săsesc.

Ilustrațiunea de pe pagina acésta representă frumoșă șcólă gr. cat. din Pinticul săsesc, istoricul acestei școle românești de model ni-l schițază un amic al nostru espunînd, după cum ne asigură în scrisórea sa, purul adevér în părțile sale cele mai esențiale, étă descrierea:

»Ca tóte în treprinderile mari și salutari, așa și edificarea școlei române gr. cat. din Pintic, și-a avut inimicii și intrigantii sei. Dar de toți acestia, prevedința divină o a mîntuit, destinându-i de conducători pre actualul preot onor. domn Teodor Domșia și pe învățătorul actual dl George Ch. Micu, sub a căror înțeleptă conducere a fost conștientosul și și bravul popor român din Pintic, care nu au pregetat spese și ostenele, numai și numai ca sê-și ridice un monument cultural întru tóte corespunđător. Ba executarea planului a fost cu atît mai sigură, cu cît că la acești conducători s'au alăturat fruntașii și creștini adevérați, între cari Logigan Andreiu, un brav Român, — care în urma unei denunțări perversă față de preotul seu a fost citat cu alți 11 Români în calitate de martori la

cu zel în bună armonie și cu atîta cruțare încât dintr'o sumă de 3200—3300 fl. au procurat materialul de lipsă la edificarea școlei, la mobilagiu, la superedificate și îngrădit, — tot din aceea sumă s'au acoperit și spesele edificărei. Edificarea ca prin minune s'a făcut în timp de trei luni — căci așa a pretins situația — adecă din Iuliu până la finea lui Octombre a anului 1896. Ér supraedificatele s'au făcut pre rînd precum și îngrăditul, care abia în tóamna anului 1898 s'a terminat. Iminința pericolului ce amenința șcólă confesională, pre toți aderenții ei, i-au întrunit într'un trup și suflet, lucrînd din resputeri pentru salvarea ei. Și așa după un interval de 3 luni s'a ridicat măestósa, pompósa, împunătórea șcólă în butul tuturor persecuțiunilor, șicanelor și intrigilor. Așa încât inimicii esterni a școlei acéstei mai mult involuntar iau adus laude, între alții fostul pretore N. Hegedüs, când a eșit în fața locului spre a o preda autorităților școlare a fost surprins și pus în uimire dîcînd: Nu așî fi cređut nici odată că și Români știu face așa lucru bun și frumos!

oficiul pretorial din Teaca. Unde dl pretore în și de Duminecă dela 9 óre a. m. până la 1 óră p. m. a cercat alinstrăina pre acest brav român de cătră preotul seu și al abate dela edificarea școlei române confesionale îndrugându-i câte și mai câte verđi-uscate, — la cari după o luptă de 4 óre ia declarat dlui solgăbiréu dîcîndu-i: Dêcă D-Ta ca om învățat mē numesci prost! pentru că eu î-Țî spun adevêrul și pentru că țiu cu dragoste la șcólă nóstră? Nu Te mira! căci eu știu bine că, nici un stréin nu vine în casa mea ca se-mî dirégă lucrurile spre binele meu! Ci numai spre réul și paguba mea! După acestea primariul Arcalean Mihailă, a abdis de postul seu de primariu numai ca se nu votiseze pentru șcólă de stat (onóre lui), cu tóte acestea însă șcólă de stat s'a votisat maiorisînd pre aderenții școlei confesionale nește parasiti, dar la 3 luni acest brav primariu a fost reales cu aclamațiune, care și ađî e primariu. Acești 2 bravi Români în legătură cu comitetul executiv în persoanele lui Moldovan Nistor, Toma Alexa, Priscornia Petru, Pantea Petru, Cocolaș Petru, Buta Ioan, Pop Ioan a babi, Bucur Ioan și Puiu Nechita toți Români bravi, tot unul ca unul sub conducerea neobositului preot și a învățătorului

Șcólă gr. cat. din Pinticul săsesc. (După o fotografie de T. Șimon.)

ducătorii poporului au desvoltat o activitate atît de intensivă, pentru a paralisa șcólă de stat, încât le-a și succes a esopera dela Inaltul Ministeriu rezoluțiunea, că »poporeniî comunei Pinticul săsesc sunt scutiți de a contribui la edificarea eventual susținerea vre-unei școle de stat, și tot una dată decisiunile pentru înființarea școlei de stat în aceea comună se nulifică avînd șcólă corespunđătoare.» Și astfel în urma grelei și indiscripibile fatigii, ne aflăm în posesiunea unei școle de model. Un regret însă avem în suflet, că autoritățile nostre superioare școlastice — indignate óre cum, că am edificat o așa șcólă! — nu numai că nu ne-a îmbărbătat de loc, ci din contră pare că ne pune bețe în róte. *Pinticanul.*

Acésta e o minune ca în timp așa scurt sê se edifice un edificiu așa solid, estetic și pompos. Ér fostul ppretore actual-minte deputat Dozsa Endre — și-a ridicat vócea în dietă, dîcînd într'o vorbire a sa că, în Pintic ne-am perdut tóttă nădejdea cu șcólă de stat, căci acolo preotul cu ai sei s'au purtat așa de bine încât în timp de 3 luni a ridicat o șcólă confesională atît de minunată, încât pôte face onóre nu unui sat, ci unui oraș și așa acolo am perdut pentru totdeuna șcólă de stat! Și întru adevér con-

ducătorii poporului au desvoltat o activitate atît de intensivă, pentru a paralisa șcólă de stat, încât le-a și succes a esopera dela Inaltul Ministeriu rezoluțiunea, că »poporeniî comunei Pinticul săsesc sunt scutiți de a contribui la edificarea eventual susținerea vre-unei școle de stat, și tot una dată decisiunile pentru înființarea școlei de stat în aceea comună se nulifică avînd șcólă corespunđătoare.» Și astfel în urma grelei și indiscripibile fatigii, ne aflăm în posesiunea unei școle de model. Un regret însă avem în suflet, că autoritățile nostre superioare școlastice — indignate óre cum, că am edificat o așa șcólă! — nu numai că nu ne-a îmbărbătat de loc, ci din contră pare că ne pune bețe în róte. *Pinticanul.*

Ioanes de Medici mai târziu Papa Leo al X-lea Pontifice roman.

1475—1521.

(Trad. de Ian Mărginean.)

Figura măreță și strălucită, e care ni o prezintă următoarele date biografice ale acestui mare și înțelept bărbat, carele prin geniul înalt și prin neobositul său zel, a sciut să se urce pe cel mai înalt pedestal al creștinismului; pre scaunul »Stului Apostol Petru« din Roma, precând dânsul abea ajuns etatea de 38 ani.

A fost înse foarte necesar, că un astfel de bărbat înzestrat nu numai cu toate științele de lipsă, nu numai având un strălucit nume, ci carele poședea pre lângă acestea și de-ajunse puteri fizice spre a pute conduce și guvernă statul papal, care atuncea și cu deosebire catolicismul roman era foarte amenințat, prin ereticele These și doctrine antecatoalice ale lui Luther et Tetzeln, cari deja atrasese mai totă Germania și Anglia după sine.

Leon al X-lea s'a numit mai nainte Ioanes și s'a născut la 11 Decembre 1475 în Florența, ca al doilea fiu a marelui Duce de acolo Lorenz de Medici, numit cel mare; și tatăl științelor. Ioanes arată încă din frageda sa tinereță, pre lângă o diligență esemplară și eminente însușiri, cari pentru a se pute deplin desvoltă, i se dete o educațiune actică precum numai un Pericles își potea închipui și care din acea familiă nice că putea se lipsască. Doi desartori greci Chalcondil și Eginent îl introduseră în frumșeta limbei homerice, ér Politianus îl învăța limba Deilor, pre care dânsul o vorbea elegant și corect. Bernardo Dovizi sub numirea de cardinal Bibiena renumit, îl învăța despre viețuirea liberă științifică în care se contopi atât natura, cât și blândeța și bunătatea școlarului. Asupra desvoltărei sale avură mare influință și Marcellus Ferinus, Pico dela Mirandola și m. a.

De tatăl său destinat pentru statul preoțesc, primi Ioanes încă în etatea sa de 7 ani tonsura monachală și îndreptățirea la demnități bisericesci. Regele Ludovic al XI-lea îi oferî prioria Font-Douce la anul 1483. Scurt după aceea îi mai oferî Papa Sixtus al IV-lea bogata mănăstire Passigano; ér Inocencius al VIII-lea îi conferi la anul 1488 demnitate de Cardinal;

Înainte însă de a primi el insignile acestei demnități înalte, fû silit a mai face în decurs de 3 ani studiile teologice și de dreptul canonic la Pisa, pre care dânsul le și îndeplini cu multă diligență și cu bun succes.

În 9 Martie 1492 fû el numai decât primit în colegiul Cardinalilor, în 8 Aprilie a aceluiași an muri tatăl său Lorenzo. Cu mórtea acestui om se apropia în curund o mare și tristă catastrofă atât pentru Italia și Florența, cât mai cu samă pentru casa de Medici. Din această cauză Cardinalul se duse numai decât la Florența, ca prin prezența sa să sustină vaza și influința familiei sale, ceea-ce se arată a fi de mare lipsă, mai vèrtos că fratele său mai mare nu era omul încrederei supușilor săi, ba o parte mare asmuțată fiind prin o predică a lui Savonarola se ocupa serios cu planul de răsturnare a familiei sale.

În acest timp se puse Ludovic Sforza în fruntea Milanezilor nerespectând legitimele pretensiuni ale nepotului său Galeas, deși fû provocat la acesta de către Regele Ferdinand de Neapole, căci dânsul invită pre Regele Franciei Carol al VIII-lea să vină în Italia și se sustină dreptul de moștenire preste regatul Neapolitan al casei de Anjou.

Planul de rășboiu a lui Carol fû înlesnit mult prin neunirea și neîncrederea suspiciôsă a micilor Principi Italiani, ér poporul Italian sedus de Savonarola îl asceptau ca pe ingerul trimis de D-șeu de-a elibera sânta țeră.

Sub astfel de împrejurări Pietro de Medici află mai consult a să pune în pertractări cu Carol, înse contractul încheiat între dânsii a provocat la Florența o neplăcere generală, o rășcolă de

cel mai devastator soi uisbugni, până când la 17 Novembre 1494 Carol putu întra în Florența.

Pietro și Cardinalul putură mai târziu numai cu mare greu scăpă prin fuga la Bologna. Aici fură dânsii primiți foarte rece, Ioanes de Medici a trebuit să-și schimbe haina cea roșie de Cardinal cu una a unui Franciscan, câteva zile după acesta și-au aflat ei în loc de refugiu în castelul Vitelli.

De-aici înainte trăi Cardinalul un restimp de vr'o cinci ani când ici, când colo pre la vechi cunoscuți amici ai casei sale, în Roma proprie nu-i era posibil a se întretine, de ore-ce dânsul nu se avea bine cu noul Papa Alexandru al VI-lea, care ura tare casa Medici. În decursul acestui timp le părea Medicilor că ar pute reîntorce érašii la Florența, dânsii o și încercară acesta, înse înzădar, căci o alianță a Florentinilor cu Regele Ludovic al XII-lea le nimici cu desevarșire această speranță.

Spre a-și pute în câțva mai alunga cugetele negre care-l tormentau și întuneau mintea, Cardinalul s'a decis a părăsi Italia și a uită nemulțămirea conaționalilor săi, să duse să studieze în țeri străine moravurile, întocmirile și cultura spirituală a altor națiuni. Deci cu alți 11 tovarăși întreprinse el o călătorie literară, cercetând unele dintre cele mai de frunte cetăți în Germania pr. Ulm, Augsburg, Insbruck etc. În țera de jos (Niderlanda) și Francia. La reîntorcere află Cardinalul constelațiuni politice în Italia considerabil schimbate. — El se duse apoi pentru un scurt timp la Genua și Roma, unde Papa Alexandru al VI-lea cel puțin la aparință s'a arătat către dânsul tare amical; acesta împrejurare cum și că regimului din Florența îi lipsia priveghiarea și activitatea energică, finanțele cetății fiind desacate, în lăuntru nelinisce sdruncinătore, dădù din nou speranța Medicilor a pute câștigă în Florența érašii vaza familiei lor, însă și de astădată încercarea lor fû zădarnică.

Prospecte mai favorabile i-se deschise Cardinalului numai sub Papa Iulius al II-lea. Cu acesta se află el în buna conțelegere și fiind-că fratele său Pietro murise, Cardinalul acum nu mai avea témă, că măsurile luate de dânsul spre a pute reîntorce érašii în Florența s'ar mai nimici căci dânsul premergea cumpetat și cu precauțiune, apoi Florentinii erau mai mult numai asupra fratelui său Pietro amărîți, carele era om pătimas și stăpănit de un orgoliu neastempărat.

La anul 1506 după-ce Iulius întra în Perugia și primi în mâna sa ocârmuirea, acesta o oferî dânsul apoi Cardinalului de Medici. De-aici încolo eserciă el asupra Italiei și afacerilor ei o influință mult mai mare. Sub titula de Legat al Bologniei fû Cardinalul denumit de Marșal-Campestru-Papal, lăsându-i-se lui întréga Campagna prin care voia Papa să alunge Francesii din Italia. Resbelul înse fini nefavorabil pentru armata Papală, ér Cardinalul în bătălia dela Ravena 11 April 1512 deveni prisoner; fû dus întâiu la Bologna și de acolo la Milano, ér de aici în Francia conform ordinațiunei lui Ludovic al XII-lea. Totuși devenind dânsul de cu timp eliberat de captivitate spre marea bucurie a Papei, să și întorse înderept la Roma. Orașe, citadele și ómenii se întorceau érašii către sântul scaun, aflând în tr'ansul un puternic mijlocitor. În fine casa de Medici avea se devină preste Florența, érašii în domnia sa anterioră, fiind-că cauza această o luase Liga sacră a mână, în urma căreia Cardinalul la 31 August 1512 putu reîntorce érašii în scumpa sa Florența. Cu acesta se termină puterea poporului; o conjurațiune a nemulțămîților fû de timpuriu desco-perită și urđitorii ei își aflară pedepsa meritată. (Va urma.)

DIN ALBUMUL NOSTRU.

Carmen Sylva.

Elisabeta (Otilia, Luisa) regina României, născută la 29 Decembre 1843 în castelul Monrepos la Neuwied, fica principelui Hermann din Wied-Neuwied, căsătorită la 3 15 Nov. 1869 cu Carol I regele României.

Sub numele de Carmen Sylva e recunoscută în totă lumea, ca scriitoare și poetă, scrierile ei sunt pline de spirit și de fantasmă.

Ea a înălțat vađa frumoșului nostru port național până la palatul regal.

Ilustrațiunea noastră înfățișează pe regina României Eli-

Carmen Sylva lucrând la evangeliă.

limba română, mai în toate limbile mai culte așa d. e. în limba germană a apărut în Heidelberg la anul 1886 a 4-a ediție din viața Carmen Silviei »aus Carmen Sylvas Leben« de Stackelberg, apoi în 1882 la Berlin, Carmen Sylva de Krennitz.

Etă cum descrie marele scriitor P. B. Hașdeu în o poezie pe Carmen Sylva.

*Când o veți impresurată
De a curții pompă rece,
Toți rostindu-i pe un ton
Câte-o frasă măsurată
Ce s'atunecă și trece
Ca s'enghețe lângă tron,
Capul tău adânc s'inchină:
E regină! E regină!
Când cetesci în reverie
Cugetările-i intime*

Alex. Szilasi. (Cu text pe pag. 12.)
După o fotografie de A. Roșu.

sabeta lucrând la s-ta Evanghelie a patimilor D lui nostru Isus Christos, pe a cărei prime pagine sunt scrise următoarele cuvinte:

»Lucrat-am această carte cu cele douăsprezece evanghelii ale patimilor Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos pentru sfânta și dumnezească biserică a episcopiei curții de Argeș, întru amintirea prea iubitei și singurei mele copile Maria, care în Joia patimilor a trecut la viața cea vecinică, și la a cărei căpătâiu am auzit cetindu-se cuvintele Domnului.»

Castelul Peleş în 27 August 1886.

Despre viața reginei poetă Carmen Sylva se află descrieri afară de cele apărute în

Toma Gălătariu. (Cu text pe pag. 13.)

I. Mărginean. (Cu text pe pag. 12.)
După o fotografie de A. Roșu.

*De pe „vârful cel cu dor“
Unde totu-i poezie
Scăpărând din înălțime
Suferință și amor,
Inima-ți duios suspină:
E femeia, nu-i regină.
Din purpură când descinde
Și'n catrină românească
La s'eraci și la copii
Mâna-i darnică întinde
Lăcomind ea să-i zimbescă
Să-i surză mii și mii,
Este Christ ce ne alină:
E un inger, nu-i regină...*

*De-i regină, de departe
Licărind ca o schintie
Ea dispăre fără veste
Și o admiri abia în sbor,
Dar privește-o 'n asta carte
Și mereu o veți femeie,
O femeie care este
Inger scump pentru popor!*

P. B. Hașdeu.

Alexandru Szilași

protopop greco-catolic în Bistrița.

Alexandru Szilași s'a născut la anul 1834 — în comuna Sân-Nicoră, Aranyos-Szt.-Miklos, de lângă Lechința-săsescă, tatăl său încă a fost protopop și paroch în acea comună, un bărbat cu multă vază și autoritate pe acele timpuri și iubit atât de popor cât și de clasa inteligentă.

Pe fiul său Alexandru, după ce a absolvat gimnasiul la trimis mai întâiu la jură în Sibiu unde a stat însă numai un an și apoi a intrat în teologie.

După absolvirea cursului teologic a fost aplicat mai întâiu de cancelist în cancelaria episcopului gr. cat. din Gherla, de odată cu episcopul dela Orade Mihail Pavel carele tot atunci ocupa locul de secretar episcopesc.

Apoi căsătorindu-se cu nepoța fostului episcop de atunci Ioan cândva Alecsi, fu denumit mai întâiu administrator al parohiei Nicula, apoi de capelan și în urmă protopop în parochia Bistriței cu tractul protopopesc de acest nume.

Ce a lucrat Alexandru Szilași ca paroch și protopop al Bistriței pentru sultea, binele și progresul poporului din Bistrița și din întreg tractul protopopesc, noi nu voim a descrie la acest loc, vom lăsa la altul din preoții tractului mai competent de cât noi, de a se ocupa cu facerea acestei biografii, precum sunt onor. Domni: Bârsan, Nechiti, Juga, Șimon ori Negruț, — noi ne vom mărgini a reproduce la acest loc și a înșira numai unele fapte săvârșite de protopopul Szilași, lăsând ca faptele se vorbescă despre persoana a cărui portret ne înfrumusețază Revista noastră.

În tractul protopopesc al Bistriței sunt 19 parochii.

După cum dovedesc actele aflătoare în arhivele acestor parochii, prin energia și conducerea înțeleptă acestui brav protopop în fie care parochie din acest tract s'a săvârșit multe lucruri bune și salutari pentru binele de obște a poporenilor, sultea bisericii și și promovarea învățământului în școlile noastre confesionale, așa d. e.

1. În parochia Rușior s'a edificat biserică, casă parochială și școlă.

2. În parochia Ardan, s'a edificat biserică, casă parochială și școlă.

3. În parochia Arcalia s'au edificat casa parochială, școlă și s'a renovat biserică.

4. În parochia Bârla, s'a edificat școlă, casa parochială și s'a renovat biserică.

5. În parochia Bistrița s'a edificat casă parochială, școlă și s'a cumpărat frumoasa biserică, cu care am ilustrat pagina a 3-a a Revistei Ilustrate din anul trecut.

6. În parochia Bileag s'a edificat o școlă frumoasă și s'a renovat biserică.

7. În parochia Sebeșul de sus s'a edificat casa parochială și școlă.

8. În parochia Friș s'a edificat biserică și școlă.

9. În parochia Harina s'a edificat biserică și casă parochială.

10. În parochia Chiraleși s'a edificat o școlă frumoasă și casă parochială.

11. În parochia Nețu s'a edificat biserică, școlă și casă parochială.

12. În parochia Christur s'a edificat casă parochială și școlă.

13. În parochia Măgeruș s'a edificat biserică și școlă.

14. În parochia Șireora s'a edificat școlă.

15. În parochia Șoimuș s'a edificat biserică și școlă.

16. În parochia Șumfaleu s'a edificat școlă.

17. În parochia Feleac s'a edificat școlă și casă parochială.

18. În parochia Sân-Jacob s'a edificat școlă.

19. În parochia Serețel s'a edificat biserică și școlă.

Afară de acestea a mai stăruit, de mai în fiecare parochie s'a ridicat salariul învățătoresc la minimul prescriș de lege 300 fl. ér în Bistrița a esoperat un ajutoriu anual pe sama bisericii și a școlii gr. cat. din cassa alodială de mai multe sute floreni.

Tot actele din arhivele parochiale ne spun, că atunci când a devenit A. Szilași de protopop și paroch în Bistrița, fonduri bisericești în acest tract nu existau.

La inițiativa și multa energiă devoltată de dânsul s'a înfiin-

țat mai în fiecare comună bisericească magazine de bucate, fundațiunii școlare și bisericești și s'a introdus purtatul și facerea rațiunilor bisericești după un sistem nou pe basa îndrumărilor date dela ordinariatul diecesan.

Protopopul Szilași e și președintele institutului de credit și economii »Bistrițiana«, membru în comitetul direcțiunii institutului »Comerciantul«, ocupând și alte funcțiuni onorifice.

Ca un bărbat folositoriu neamului din care face parte dorim se l avem încă mulți ani în mijlocul nostru.

Ioan Mărginean

capitan ces. și reg. pens.

Cunoscut poporului din jurului Bistriței sub numele de căpitanul din Ragla.

Nu este om căruia să nu-i fie cunoscut acest nume de toți iubit, — și cum să nu cunoscă pe acel binefăcătoriu și mare filantrop, care a trăit și trăesce nu pentru sine, ci pentru poporul în mijlocul căruia se află și a căruia viață e încununată de atâtea fapte mărețe, încât puținii dintre muritorii vor mai fi, cari relativ puterilor lor materialii și spiritualii, să ne pôtă arăta atâtea fapte vrednice de laudă săvârșite de ei, câte ne pôte arăta căpitanul Ioan Mărginean.

Biserica și școlă a fost tot de-a-una punctul său de mănecare la tot ce a voit a întreprinde și a face, étă ce cetim în fôia »Preotul român« la pag. 393 din anul 1888 despre acest bărbat:

»Ioan Mărginean, din comuna Ragla, căpitan ces. și reg. la regimentul 50 de linie, decorat cu »Medalia pentru rășboiu« și »Crucea pentru serviciu«, acuma pensionat cu locuința în Ragla. Ca soldat în activitate la regiment a fost decórea aceluia, ér acasa în locul natal, pot să đic cu cuvintele evangelistului: »Fost-a om trâmș dela D-đeu, numele lui era Ioan,« carele nu numai că a stăruit cu tot zelul sfātuind pentru redicarea școlii și a bisericii din acésta comună și din jur, ci a umblat în tóte afacerile pentru edificarea bisericii făcând diverse călătorii la Bistrița, Năséud și la munți, cheltuind tot din banii proprii, avénd de a se lupta cu deosebitele greutăți, cari zădărnicéau edificarea bisericii, tăcând aici la multele neplăceri cauzate din partea acelora, »cari nu vreu se înțelegă«, amintesc numai multele suplice și rogări pre la organele publice și până la ministeriu până ce s'au conces, tóte ca planul de edificare să se pôtă pune în lucrare, a făcut tóte computurile și a ținut în evidință tóte câte numai se pot cugeta la o astfelu de lucrare. În primăvera anului 1887 fiind gata edificiul și aprópe și lucrul de lemn la frontariu, deși era morbos în luna lui Maiu, a întreprins una călătorie lungă până în Moldova la Mănăștiri, unde se află unii călugeri din Ragla, cari încă mai dinainte au fost promis, că vor pictori gratis frontariul. Reintornând acasă i-a provéđut cu tóte celea de lipsă, adeca vipt și cuartir în tēmp de 8 săptēmăni, adecă pre tot tēmpul cât au stat aici la lucru.«

Dar nu a făcut dēnsul fapte vrednice de amintit numai pentru comuna Ragla, ci preste tot unde numai a putut ajunge cu sfatul și cu puterile lui materialii și spiritualii.

Comuna Ragla pôte să fie fâlósă numai pentru că acolo s'a născut căpitanul Mărginean, dar El nu-i numai a Răglenilor, ci al nostru al tuturor celor ce îl cunóscem și scim apreția faptele lui.

Nu numai pentru biserică și școlă din Ragla a sciut dēnsul să se însuflețască, nu numai pentru cultura tinerilor din Ragla și trimiterea lor pela școlé înalte, nu numai pentru bunăstarea și progresul poporului din Ragla, ci pentru întreg jurul acesta, căpitanul Mărginean a fost și este și astăzi un adevérat bărbat, căruia bunăstarea și progresul némului românesc tot-deuna îi zace la inimă.

Abea cred să fi săvârșit Româniđ din ținutul Bistriței ceva faptă de interes național, la care dânsul să nu fi luat parte activă.

La înființarea institutelor Bistrițiana, Șoimușana, Comerciantul și altele căpitanul Mărginean a lucrat cu mare zel.

Nu avem pretențiunea de a face biografia acestui bărbat, ci am arătat numai pe scurt unele schițe din viața și activitatea dînsului, — sperăm însă că Dl. Dr. N. Șimon, secretariu la fonduri în Năsăud, carele încă e un fiu al Raglei și pre cât suntem informați are culesse multe date despre viața și activitatea căpitanului Ioan Mărginean, la timpul său ne va surprinde cu o biografie scrisă în adevăratul înțeles al cuvîntului și vrednică de acest bărbat bine meritat.

Toma Gălătariu.

Rari, foarte rari, cu deosebire printre noi, printre Români se găsesc economi ca și Toma Gălătariu, bine meritatul locuitoriu din comuna Țela, comitatul Caraș-Severin, al căruia portret, în frumosul și elegantul port național bătrînesc îl prezentăm publicului nostru cetitoriu.

Toma Gălătariu scie puțină carte, dar e stăpînit de un caracter solid și o inteligență naturală, ce la rari omeni se pôte găsi. —

Prin puterile sale proprii și cu multă parsimonie și-a căștigat o avere de aprópe un jumătate milion.

Dintre multele sale binefaceri amintim o fundațiune de 13.000 ce a făcut-o mai în anii trecuți bisericei române din Țela, ér acum mai de curund a dăruit acelei biserici un clopot prețios și mare în greutate de 361 chilogr.

Datele biografice referitoare la viața și meritele acestui vrednic bărbat, precum suntem informați se pot căștiga dela D nîi Dr. Gr. Popoviciu protopop și Dr. Virgil Tomici asesor la sedria orfanală, ambii cu locuința în Lugos.

Am primit mai multe scrisori dela amici și abonenti de a noștri, cu cercarea de a publica în colónele Revistei ilustrate cât mai multe portrete și biografii de ale bărbaților ce au lucrat pentru binele și înaintarea nemului românesc, ca astfel se pótă deveni cunoscute faptele lor vrednice de imitat peste tot locul unde numai există suflare românescă.

Ear față de reprezentarea portului românesc se nu ne mîrginim de a înfrumseța paginile Revistei Ilustrate numai cu tipuri țărănești dela sate, ci afară de acestea se mai publicăm din când în când și câte o frumoasă posă ce represintă portul nostru național așa după cum se obicinuesc damele române de a fi costumate la petrecerile noastre românesci.

Nu suntem străini de aceste idei și credem că putendu-se realiza ne-ar aduce folóse de multă însemnătate atât din punct de vedere istoric-instructiv, cât și estetic-etnografic.

Material ar fi de ajuns de cules din tóte păturile societății românesci, pentrucă abstrăgénd dela bărbații ilustrii și plini de renume ai nemului nostru ce a sêvêșit fapte mărețe și gloriose pentru binele și prosperarea iubitei noastre națiuni, — câți sunt de aceia, cari în micul și restrînsul lor cerc de activitate, înțelegénd pe poietul ce cântă:

»Wie fruchtbar ist der kleinste Kreis,
Wenn man ihn wohl zu pflegen weiss.«

a lucrat în viața cu multă energiă, abnegațiune și devotamént pentru salutea, binele și prosperarea poporului în mijlocul căruia a trăit, și bărbați de aceștia are națiunea română foarte mulți de numérat.

Câte biserici, câte școle, câte case parochiale, câte reuniuni, câte institute românesci de diverse categorii s'au făcut în timpul din urmă! și tóte aceste numai prin conlucrarea energetică a bărbaților ce și-a cunoscut și împlinit datorința.

Câți și mai câți însă dintre acei bărbați astăzi zac ascunși în mormént și sunt dați uitării, ca și cum n'ar fie sistat, ér cei ce

mai sunt încă în viață stau ascunși în micul lor cerc de activitate fără de a fi cunoscuți în vastul câmp al publicității.

Recunóscem dară de dréptă și iustă pretensiunea amicilor și abonaților noștri, când cer dela noi, ca se publicăm astfel de portrete și biografii, ce ar pôte fi considerate și ca un mic tribut de recunoscînță față de cei ce au sêvêșit merite pentru binele obștesc al nemului nostru și a poporului în mijlocul căruia au trăit. —

În literaturile némurilor mai înaintate în cultură de cât noi aflăm scrieri de feliul acesta foarte multe și cu cuprinsuri de tot bogate precum e d. e.:

„Biographie universelle“ scrisă de Michaud la Paris în 25 tom., „Nouvelle biographie générale“ de Höfer tot acolo în 46 tom., „Dictionary of national biography“ de Stephen la Londra în 50 tom., „Biografia degli Italiani illustri“, scrisă de Tiplado la Veneția în 10 tom., „Memorie funebri antiche ercenti“ de Sargato la Padua în 6 tom., „Italiani illustri“ de Cantu la Mailand în 3 tom., „Vidas de Espanoles celebres“ de Quintana în 2 tom., „Biographisch Woordenboek der Nederlanden“ și „Biographiskt lexikon ofver svenska män“ în 23 tom. la Upsala, „Die Zeitgenossen“ la Leipzig în 18 tom., „Biographisches Lexicon des österreichischen Kaisertums“ la Viena în 55 tom., „Dictionary of general biography“ de Cate în Londra, „Cyclopedia of biograh“ de Codwin la Newyork, „Dictionnaire universel des Contemporains“ de Vapereau la Paris în 2 tom., și alte multe, cari din lipsa spațului nu le putem aminti la acest loc.

În literatura română pe acest teren s'a făcut foarte puțin și afară de „Panteonul român“ de I. Vulcan și „Portrete istorice“ de G. I. Ionescu Gion, „Artiștii noștri“ de Ivarez Movila și afară de unele biografii singuratic publicate prin jurnale, avem numai puține scrieri de feliul acesta precum: „Viața și operele lui G. Sincai“ de Alex. Papiu Ilarian, „Viața și operele lui Petru Maior“ de Dr. Atanasiu M. Marienescu, „Viața, timpul și operele lui Nicolau Balcescu“ de Gr. Tocilescu, „Constantin Negruzzi și timpul său“ de V. Alesandri, „Grigore Alesandrescu“ de Ioan Ghica, „Mitropolitul Veniamin Costache“ de A. Vizanti, „Constantin Negri“ de G. Misail, și unele traduceri din classicii anticii.

Aceste ar fi opurile biografice despre cari avem cunoscînță, că a apărut până acuma în limba română, despre vre-o colecțiune mai mare cu scrieri de feliul acesta noi nu scim.

Am înșirat aci aceste lucrări pentru de-a constata pe de-o parte că alte némuri, față de noi cât sunt de înaintate și pe acest teren, ér de altă parte a se vedea, că o astfel de lucrare nu se pôte considera așa numai ca un lucru de tóte zilele, e o lucrare cu mult mai grea de cât alte narațiuni istorice, în carea pe lângă observarea în fond și în formă a istoriei mai sunt a se arată moravuri, însușiri morale și intelectuale de ale ómenilor, zogrăvind cu vii colorii caracterul acelora, și nu a ne mîrgini numai la descrieri de fapte în formă de narațiune, — Apoi pentru de a putea culege atâtea date și informațiuni se recer puteri de cari noi de o-camdată nu putem dispune.

Am publicat și până acuma și vom publică și pe venitoriu din când în când câte-o biografie de-a bărbaților noștri meritați cu ceea-ce însă recunóscem de a fi făcut încă de tot puțin pe acest teren. — Ținta noastră trebuie să fie îndreptată într'acolo, de a putea ajunge să avem și noi Români o colecțiune de scrisori biografice aranjate în ord alfabetic, ori grupate după feliul lor precum ar fi d. e. biografiile: Literaților noștri, a bărbaților noștri politici, a preoților din cutare și cutare tract protopopesc séu chiar dintr'o diecesă întregă cu monografia aceluia tract eventual a întregii diecesă, a învățătorilor și învățătoreselor aparținătoare cutărei reuniune de învățători, cu monografia acelei reuniuni, a Dómnelor membre din cutare reuniune a femeilor române cu monografia acelei reuniuni, a membrilor dela cutare reuniune economică, societate comercială ori institut de bani cu monografiile acelora, apoi tóte ilustrate cu portretele membrilor și alte ilustrațiuni p. c. biserici, școle, căsi publice și alte lucruri de interes general.

A ajunge dintr'odată la ținta propusă și a vedea realizată acésta dorință este un lucru foarte greu, pentru că o astfel de lucrare reclamă nu numai muncă multă, ci și bani mulți.

Muncă multă cu adunarea și aranjarea materialului.

Ear bani mulți cu procurarea și pregătirea clișeurilor necesare la ilustrarea opului intenționat.

În împrejurările de față unul singur nu poate să-și permită curajul de a-și încerca norocul cu întreprindere literară atât de costisitoare mai cu samă fără de a dispune de ore care capital.

Dar ceea ce unul nu poate face, pentru că unde-i unul nu-i putere, vor face doi ori mai mulți, căci unde's doi puterea crește, numai voință să fie.

Cea mai mare greutate la edarea unei astfel de colecțiune ar fi fără îndoială procurarea de clișeuri, cari sunt foc de scumpe, putând delatura acésta pedecă toate celelalte greutăți ar deveni mai ușore de învins.

Și acésta pedecă mare, care după a noastră părere e cea mai grea în chestia de care ne ocupăm, prin voință, iubire de nem și solidaritate frățască cu care datorim unul altuia, așa o putem micșora, încât să nu simțim nici cea mai mică greutate din acésta cauză la realizarea lucrării intenționate, deci uniți în cugete și uniți în simțiri vom încerca rînd pe rînd a aduna materialul necesar de care avem trebuință, apelând la sprijinul călduros al publicului român spre a ne ajuta la acésta întreprindere.

Vom începe mai întâiu cu adunarea de portrete și scurte date biografice, pentru care scop sub numirea »Din albumul nostru« am deschis o colônă în »Revista Ilustrată« unde vom publica portretele acelor Domni și Dómnne, cari vor avea bunavoință de a ne trimite câte una posă de a D-nialor bine reușită spre a putea face de pe aceea câte un clișeu zincografic ori autotypic.

Cu acele portrete decorând mai întâiu paginile Revistei Ilustrate în o mică schiță biografică (și însemnând la ele numele și conumele, anul nasterii și locuința respectivei persoane ce reprezintă acel portret) se vor aminti și isvórele de unde s'ar putea câștiga datele auto- ori biografice a persónelor de sub întrebare.

Deodată cu trimiterea portretelor se ni-se trimite și câte 5 coróne de fiecare portret ca ajutoriu la suportarea speselor cu facerea clișeului, portul postal etc. ér cei ce nu sunt abonați la fóia noastră și prețul abonamentului pe un an întreg anticipativ solvit.

Ear în schimb pentru acele 5 coróne fie-carele va primi de la noi câte 24 portrete (zincografice făcute după posa ce ne-o trimis-o și imprimată pe carton de lucs: cea ce face mai mult de cât cele 5 coróne. — Începutul l'am făcut, credem a fi bun și contând la căldurosul sprijin al publicului nostru cetitoriu avem speranță de un sfîrșit și mai bun.

Redacțiunea.

Țeraniî noștri.

Doine populare.

Copilu făr' de părinți
Plânge cu lacrimi ferbinti
Copilu făr' de măicuță
Plânge dela inimuță.

Cine n'are maică dragă
N'are unde amar să tragă
Cine n'are maică dulce,
N'are unde amar se duce.

Supëratu-s nu mă spui
Nu fac vóie nimëru
Supëratu-s nu mă las
Nu fac vóie la písmaș.

Supërare vóie rea
Te-ai pus la inima mea
Ți-ai făcut aședământ,
Până mi băga'n pământ
Ți-ai făcut aici locaș,
Până mi băga 'n sălaș.

Dor și jale ca a mea,
Nu mai pot Dómnne vedea
Dor și jale ca la mine
Nu mai vëd Dómnne la nime.

Supërare c'amea nu-i
N'am cui spune nimëru,
Maica-i mórtă 'n copirșeu
Nu sci de necasul meu
Tată am, dar mamă nu-i
Și-s copilu nimëru
Tată este, mamă n'am
Și-s copilu de hăram.

Fă-më Dómnne ce mi face
Fă-më pasëre d'argint
Cu aripile de vënt
Se sbor la maica 'n pământ

Io-i începe a ciripi
Maica 'ncepe a hícei
— Dute, dute pásërea,
Că nu ești dragostea mea,

Un bătrân Șoimușan cântând din fluer.
(După o fotografie de I. Anca.)

C'amea dragoste-i în lume
Și nu-i mai aud de nume,
— Las maică nu hícei
Și ascultă să-ți vorbesc

Cum în lume io trăesc.
Că de când tu mai lăsat
Nici o cină n'am cinat
Făr am plâns și-am suspinat.

De când maică tu te-ai dus,
Tot am suspinat și-am plâns.
De când dragă mă-ai lăsat
Tot am plâns și-am suspinat.

Vină maică, vină dragă,
Că năcazul rău mă legă
Supërea mea topesce
Uritu mă dogoresce.

Vină maică de mă veđi,
Până ce-s holdele verđi,
Că dacă s'or gălbini
Cine sci unde-oi mai fi.

Cine nu sci ce-i uritu
Póte sëruta pământu
Cine nu sci ce-i necasu
Póte sëruta prilazu.

De cât maică m'ai făcut
Mai bine m'ai fi perđut
Și de cât m'ai legănat
Mai bine m'ai fi 'necat.

De-ar fi trăsniț D-neđu
Muntele dela Ineu
Lemnu din légănu meu
Să nu să legine nime
Cum m'o legănat pe mine.

Inimuță cu amar
Nu te supëra 'n zădar
Mai supëra-te la modru
Să mai înflorëscă codru.

c. d. Teodor Oltean.

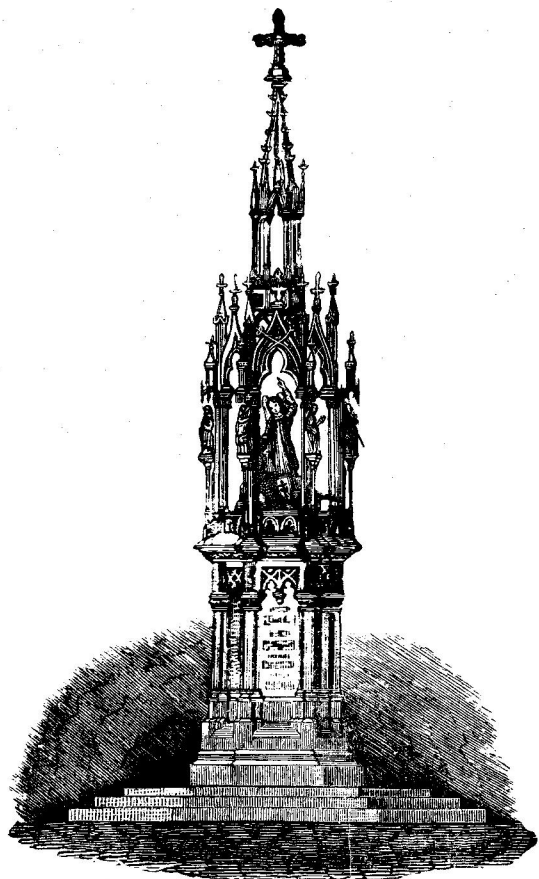
CRONICA LUNARĂ.

Unéltă lui Luccheni — nimicită. Criminalul ucigaş al împărătesei-regine Elisabeta, şi-a luat deja pedépşa meritată. A mai rămas însă un act trist de isprăvit: nimicirea pilei ucigătoare şi a recuisitelor prin cari s'a constatat mórtea împărătesei la hotelul Beaurivage.

Este un obicei vechiu, ca tóte armele a căror jertfă a cădút vre-o persónă princiară, să se ardă séu să se nimicéscă într'un chip óre-care, ca să nu rămână ca triste relicvii pentru posteritate, şi prin ele să se dea ansă la curiosităţi frivole.

Generósa filantropă, d-na Elena dr. Turnescu a donat 1.000 lei pentru construirea unui local de şcolă în comuna românéscă Marcos din Transilvania.

Statua lui Hentzi. Generalul Hentzi, carele în anul 1848 a apărat cu multă vitejie cetatea Buda, ţinénd-o multă vreme în stăpânire şi rămânénd credincios stégului sub care a jurat, până la mórte, M. Sa i-a ridicat o statuă cam pe locul unde căduse el lovit de glónţele resculăţilor.

Ilustraţiunea acésta ne represintă acea statuă.

Cât e de mare indignarea magiarilor pentru acésta statuă, ce la ordin mai înalt este a se strămuta, înaintea academiei militare, spre a se ridica în locul acesteia statua reginei Elisabeta, — şi cu câtă tărie cereau Ungurii toţi demisia ministrului comun de răşboiu Krieghammer, carele fú însărcinat cu acea strămutare, cetitorilor noştri le este cunoscut din jurnalele politice.

Acésta afacere însă s'a rezolvit așa la curte, că Krieghammer rămâne şi mai departe ministru al armatei împărătesci, — cu care afacerea se crede a fi terminată.

Pictorii Luchian şi Artakino au fost însărcinaţi de ministerul cultelor din România cu facerea picturelor noúei biserici din Tulcea.

Succesele lui Bismarck — ca scriitor. Dacă succesele politice ale marelui cancelar au încetat cu mórtea lui, după ele urméză acum ne mai pomenitele succese — ca scriitor. În scurtul timp de când apar »Impresiile şi Memoriile« lui Bismarck au sosit la editorul acelora peste 318.000 comande. Preţul brut al esemplarelor comandate represintă o valóre de 6¹/₂ milióne marce. Şi acesta e numai începutul vëndărei!

Bibliografii.

Veste imbucurătoare. »Fóia poporului« din Sibiiu, care va fi redactată caşi până acum, pentru trebuinţa ómenilor dela ţeră, cu material bogat, naţional-politic, literar, economic şi informativ şi pe lângă acésta împodobită cu ilustraţiuni, va costa pe un an numai 2 fl., pe un ¹/₂ an 1 fl. Acésta fóie preţuită, bună şi ieftină ar trebui se nu lipséscă din nici o casă românéscă. Preoţii şi învăţătorii noştri dela ţeră vor face un serviciu bun naţiunii, respândind acésta fóie prin popor. O recomandăm cu tot deadinsul fiecărui Român adevérat spre a o abona.

„Gazeta poporului“ este titlul unui organ agricol ilustrat pentru trebuinţele poporului român, care va apărea începénd cu 1 Ianuarie n. 1899 la prima fiecărei luni la Cernăuţi şi va trata: I. Generalia (emise şi legi privitoare la agricultură, articoli despre agricultura generală, invenţiuni noué pe terenul economic şi apelanduri). II. Agricultura: a) agrologia; b) filotechnia; c) zootechnia şi d) economia rurală. III. Grădinăritul: a) pomărit; b) legumărit; c) florărit. IV. Silvicultura şi vénatul. V. Galiţe: a) gobăi; b) găşte; c) raţe; d) curcani; e) pichire. VI. Peşti şi raci. VII. Albinăritul. VIII. Meseriile şi industrie. IX. Medicina veterinară. X. Higiena poporală. XI. Negoţul şi preţul productelor din lumea largă. XII. Bucătăria. XIII. Cărţi noué, broşuri şi catalóge (bibliografia.) XIV. Recenziuni. XV. Intrebări şi răspunsuri. XVI. Posta redacţiunii. Suplimente şi anunţuri. Preţul abonamentului anual 4 fl. Redacţiia şi administraţiia profesor Grigorie Halip, Cernăuţi, strada Roşei nr. 23.

Zarandul şi munţii apuseni ai Transilvaniei. Descriere de Silvestru Moldovan, cu 9 ilustraţiuni şi o schiţă. Editura propriă. „Tipografia“ societate pe acţiuni în Sibiiu, 1898.

Acésta e unul din opurile cele mai prospete, datorit penci dlui Silv. Moldovan. E o continuare a pului „Ţera noastră“, scrisă tot de acel autor, despre care scriséu la timpul seu în Gazeta Transilvaniei. Acum, ce să mai dic? Dacă nu e demn de un om a nu-şi cunósce pe mama proprie, care l'a născut, nutrit şi grijit ca pe lumina ochilor, tot așa de nedem este pentru el a nu-şi cunósce patria, fie ea cum va fi. Că nu înzădar cântă poetul: „Fie pânea cât de rea, tot mai bună-n ţera mea.“ Ca patria nu are-n lume nici o ţeră farmec pentru om, decí trebuie cunoscută bine; şi cu cât o cunósce mai bine, cu atât vom iubi-o mai înfocat; şi cu atât vom apăra-o mai cu drag. Cărţi românesci, din care se o putem cunósce atât de bine, ca din cele a dlui Silvestru Moldovan, noi nu avem. Decí datorí suntem ca acelea se le abonăm şi cetim cu diligenţă; prin aceea pe noi ne luminăm, ér autorului i felicităm scrutarea, studiarea, scrierea şi tipărirea mai departe a opurilor relative la patria noastră. Că e mult de scris despre acésta patriă, că e frumoasă şi mare. Sciţi până unde se întinde patria română? —

Până unde mai răsună
Limba dulce şi străbună,
Limba care se trăiescă,
Limba românéscă!

Decí nici o escusare nu ne dispensézá dela buna ei cunóscre. Se ne procurăm opuri relative şi se o studiem şi cunósce bine. A dlui Silv. Moldovan sunt fórte potrivite spre acel scop, decí se vedem se nu le lăsăm în librării, pradă moliiilor şi şórecilor. Preţul unui esemplar e 2 coróne ori 3 franci.

„A fugit!“ Polca franÇaise pentru piano de Sext Camil Negrea. Venitul curat e destinat pentru augmentarea fundaţiunii „Leontina F. Negruţi“, a cărei menire este: provedere cu cărţi şi recuisite de şcolă a elevelor române mai sêrace şi mai vrednice prin purtare şi progres, cari frecuentézá şcolă de fetiţe română din Blaş. Preţul unui exemplar: 25 cr. = 50 bani. Se póte procura trămiţind înainte preţul plus 5 cr. = 10 bani pentru porto, dela Tipografia Seminariului gr.-cat. Blaş, (Balázsfalva, Ungaria).

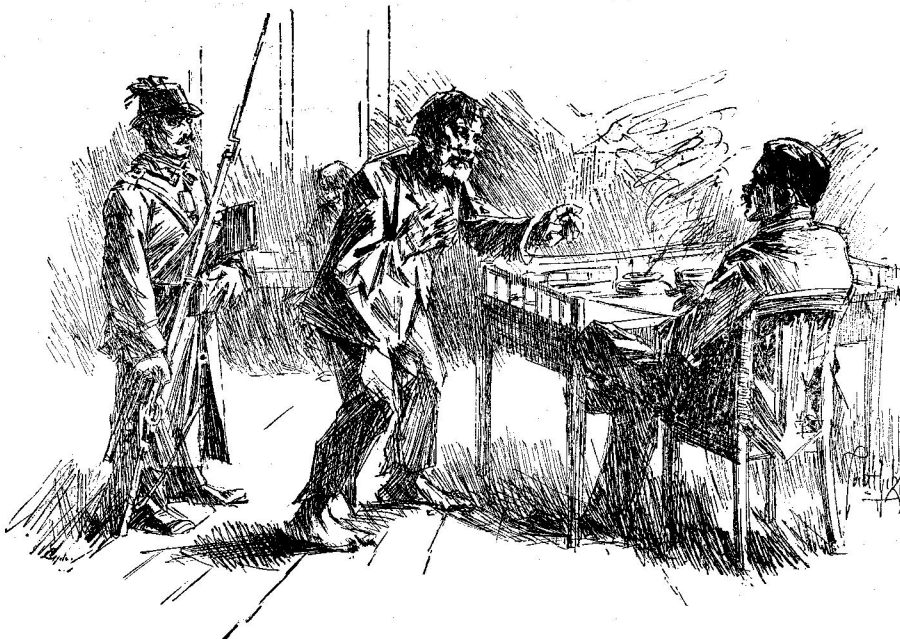
Glume.

Inaintea tribunalului.

Președintele: Acusatul! dumniata ai fost împărtășit de-o creștere bună, cum ai putut ajunge, de ai jăfuit și încă ai și ucis? Spune-mi sincer, ce te-au adus pe banca acusaților?

Acusatul: Mă rog domnule președinte, gendarmii m'au adus aicea.

Un domn mergând la nește lucrători ai lui, ca să le facă voie bună la lucru, începă a glumi cu ei: Ómenî bunî, care s'ar afla dintre D-vóstră să mănca de-odată trei chilo de carne? Un țigan ce era și el între lucrători, de-odată începuse strige. Eu măria-ta. — Și încă lângă aceia și un blid de plăcinte, care l'ar mánca? Eu domnule, să prezentăz éráșî țiganul. — Dar o glajă de rachiu, care ar fi în stare a o bea? Eu domnule, eu, strigá țiganul! Și o jumătate stog de grâu, care

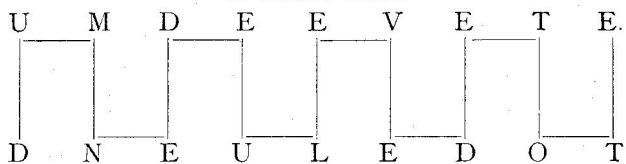
Inaintea tribunalului.

l'ar îmblăti într'o jumătate de ți? La acésta țiganul să întórce repede cătră ceialaltî lucrători și dice: No mai țiței și voi ceva, că eu nu le pot suporta tóte.

Doi sátenî să duseră în cetate la un sculptor se le facă pre sântul Sevastian, care era patronul comunei lor. Ajungând la sculptor începură a să tocmi despre prețul și despre mărimea lui. După ce s'au statorit acestea îi mai întrebă sculptorul: Cum voiți să fie sântul, viu séu mort? — Acésta întrebare a pus pe cugete pre unul din sátenî, că nu scia ce să răspundă, érá celalalt cugetându-se puțin află răspunsul și dice: Fă-l viu, că dacă va fi de lipsă, vom afla noi mijlóce ca se-l omorim.

Găciturî.

1. Găcitură săritóre de Mărióra Vlása.

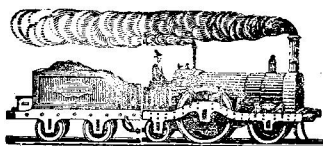
2. Găcitură trei-unghiulară.

- Numele autorului.
- Scriitor român.
- Animale.
- Nume din bibliă.
- Oraș în Asia.
- Pronume.
- Pronume.
- Vocală.

2. Găcitură cubică de Ionescu.

A	A	A	A
P	S	R	R
M	M	M	M
A	A	A	A

Rîndul I. e un obiect făcut de Geometru.
 Rîndul al II-lea e un obiect ce nici din o casă nu pôte se lipsască.
 Rîndul al III-lea însamnă un gust neplăcut.
 Rîndul al IV-lea e un obiect ce ține pre altul în părete.
 Intre cei ce vor deslega bine găciturile să vor sorta 5 tablouri autotypice fôrte frumos imprimate pe carton de lux.

POȘTA
 REDACȚIUNEI.

Dlui A. P. in C. Țicî că să-ți publicăm poesile scurte dar bunișóre, . . . étă una:

O ți se duce alta vine
 Și vremea tot tace și trece
 Cu amorul nost nu e mai bine —
 Haidem să bem dar apă rece.

Toli. E negură . . . nu să pôte publica.

Dlui Pompei. Poesile „Tómna“, „Adese“ și „Melancolie“ le-am primit și le vom publica când vom dispune de spaț.

Dlui A. B. in V. Am primit scrisórea și ți-am înóit abonamentul conform cererei D-tale.

Dlui P. T. in B. Pe lângă tótă bunávoința nu vă putem da Rev. Ilustr. pe lângă condițiunile propuse de D-vóstră.

Dlui I. P. in N. Am primit frumosul tablou, l'am și espedat la Viena spre a ne face clișeu ca se-l putem reproduce în Revistă. Îți vom trimite după promisiune și D-tale 24 esemplare.

La mai mulți. Mulțămim pentru portretele și schițele biografice trimise, le vom face loc în Revistă și la timpul seu vom trimite și cele 24 esempl. promise.

Dlui I. St. in O. Pentru cele 96 portrete și tablouri fotografice ce mi-ai pus la dispoziție ca se le reproducem în Revista Ilustrată, Vă mulțămim și cât mai curând veți primi dela noi ceea-ce V'am promis. sunt fôrte frumóse. Salutare.

Societății culturale „Ioan Kalinderu“ în Bicaz și societății bisericescî literare „Alex. Șincai“ în Gherla. Regretăm că nu suntem în poziție de a Vă pute trimite în mod gratuit Revista Ilustrată pe a. 1899, fiind actuala stare materială a noastră de tot moderată, încât abea suntem în stare de a suportá spesele cele enorme de marî, ce sunt împreunate cu edarea acestei foi.

Vă oferim înse în mod gratuit de-ocamdată câte un esemplar complet din Revista Ilustrată de pe a. trecut.

Dlui Nicolau Sbiera paroch în Botoșana (Bucovina). Broșura a X-a ce țiței că vă mai lipsesce Vă-am trimis'o din nou.

Dlui Corb in B. Poesile: Vagabundul, Sonet. Cătră sóre, La o rosă, al doilea sonet, sunt încercări, ce nu le putem publica. „O mamă la mormént“ e ceva mai bunișórá, dispunéd de spaț o vom folosi cu unele modificări.

Dlui E. B. in S. Poesia „De-a supra . . .!“ ne-a sosit prea târziu pentru broșura acésta. o vom păstra-o pentru broșura a XII-a, atunci va fi bine potrivită — pe Crăciun.

D-rei M. C. in S. Am primit dră Țálașele poesii ce ne-ai trimis și le vom face loc în Revistă, despre celelalte nu putem răspunde de-o camdată, fiind preste măsură ocupați. Portretele nu au sosit aici.